

**UCHWAŁA NR 316/8/XLI/22
RADY MIEJSKIEJ W IŁOWEJ**

z dnia 16 marca 2022 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na terenie Gminy Iłowa na lata
2022-2024**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022 r. poz. 559) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2022 r. poz. 447) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na terenie Gminy Iłowa na lata 2022-2024 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Iłowej.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY

Mirosław Wdowiak

Załącznik do uchwały Nr 316/8/XLI/22
Rady Miejskiej w Iłowej
z dnia 16 marca 2022 r.

Gminny Program Wspierania Rodziny na terenie Gminy Iłowa na lata 2022-2024

Oficyna Profilaktyczna

Iłowa, 2022

Wykaz skrótów:

BK – Biblioteka Kultury

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

KP – Komisariat Policji

NGO (*ang. non-government organization*) – organizacja pozarządowa

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PKI – Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla ofiar przemocy w rodzinie i osób uzależnionych od alkoholu

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

PWD – placówki wsparcia dziennego, tj. świetlice wiejskie

ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

UM – Urząd Miejski

ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

ul. Dworcowa 9a/19

30-556 Kraków

tel: 12 39 50 665

fax: 12 39 50 664

mail: biuro@oficyna-profilaktyczna.pl

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU.....	4
PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU	6
CHARAKTERYSTYKA GMINY	7
POŁOŻENIE.....	7
SYTUACJA DEMOGRAFICZNA.....	8
RYNEK PRACY	10
INFRASTRUKTURA KULTURALNO-REKREACYJNA	13
EDUKACJA I WYCHOWANIE	13
ZASOBY INSTYTUCJONALNE GMINY W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY	14
ANALIZA SYTUACJI DZIECKA I RODZINY W GMINIE IŁOWA.....	15
POMOC SPOŁECZNA.....	15
PROBLEM PRZEMOCY WŚRÓD RODZIN	26
PROBLEM ALKOHOLOWY WŚRÓD RODZIN.....	30
ANALIZA SWOT.....	34
CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU.....	37
ADRESACI PROGRAMU.....	43
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	43
HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU	44
MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU	46
BIBLIOGRAFIA.....	49
SPIS RYSUNKÓW.....	49
SPIS TABEL.....	49
SPIS WYKRESÓW.....	50

W P R O W A D Z E N I E

Rodzina jest środowiskiem życiowym niemal każdego człowieka. Stanowi integralną część każdego społeczeństwa, a zarazem jego najmniejszą i podstawową komórkę. Jest najważniejszą grupą społeczną, w której człowiek przychodzi na świat i z którą łączy go wielorakie związki do końca życia. Jest grupą małą, pierwotną, o przewadze więzi osobistych, odznacza się międzypokoleniową i wielopokoleniową trwałością więzi, a członkostwo w niej jest autentyczne, dobrowolne i w zasadzie nierozdzielne (za wyjątkiem porzucenia, rozwodu)¹.

Procesy industrializacji, urbanizacji i migracji w znaczący sposób zmieniły życie całych społeczeństw i rodzin. Przeobrażeniu uległa nie tylko struktura rodziny, ale również sposób jej funkcjonowania. Zmienił się model rodziny, zmalała liczebność jej członków, wzrosła jej anonimowość. Obok zinstytucjonalizowanego małżeństwa i rodziny funkcjonują alternatywne formy życia rodzinnego.

Współczesny model rodziny z typu autorytatywnego przekształcił się w typ rodziny partnerskiej. W wyniku reorganizacji władzy rodzinnej, znaczącą jej część w rodzinie przejmuje matka – żona. Wskutek wspólnego rozwiązywania codziennych spraw, wspólnych doświadczeń małżonków, kształtuje się między nimi partnerski styl wzajemnych interakcji. Małżonkowie posiadają równe prawa i obowiązki. Kobieta i mężczyzna stają się równorzędnymi partnerami pod względem wykształcenia, pozycji społecznej, zainteresowań społecznych². Według Jana Żebrowskiego zmiany w strukturze wewnętrznej rodziny obejmują trzy zasadnicze elementy: zmianę pozycji i ról małżonków, zmianę pozycji dziecka w rodzinie, proces autonomizacji jednostki³.

Główną przyczyną kształtowania się modelu partnerskiego w rodzinie jest wzrost niezależności ekonomicznej i psychicznej kobiety, która stanowi o poszerzeniu jej samodzielności życiowej. Kobiety – matki podejmują pracę zawodową, dążą do samorealizacji, niezależności. Rozwijają swoje pasje i zainteresowania. Nie poświęcają już całej swojej uwagi i czasu tylko na wychowanie dzieci i dbanie o dom. Mężczyźni nie są już tylko jedynymi żywicielami rodziny, ale również uczestniczą w pracach domowych, w opiece i wychowywaniu dzieci. Dynamiczne zmiany w zakresie życia rodzinnego, których współcześnie doświadczamy, spowodowały destabilizację niektórych rodzin. Pojawiły się problemy opiekuńczo-wychowawcze, uzależnienia, izolacja społeczna. Osłabieniu lub zerwaniu uległy więzi rodzinne, co istotnie wpłynęło na strukturę rodziny, jej spójność, pozytywne stosunki między wszystkimi członkami, zaburzyło równowagę wewnątrzrodzinną oraz wpłynęło na poczucie bezpieczeństwa domowników, rozwój osobowości dziecka, zdolności adaptacyjne. Przemiany gospodarczo-kulturowe kształtujące życie społeczeństwa spowodowały wzrost liczby osób bezradnych, nieradzących sobie z problemami dnia codziennego.

¹ Kawula S, Brągiel J, Janke A., *Pedagogika rodziny*, Toruń 1999, s. 49.

² Cudak S., *Wybrane cechy współczesnego modelu życia małżeńskiego i rodzinnego*, [w:] *Pedagogika rodziny*, red. S. Cudak, Kielce 2007, s. 7.

³ Żebrowski J., *Współczesne przeobrażenia w funkcjonowaniu rodziny polskiej*, [w:] *Rodzina polska na przełomie wieków. Przeobrażenia, zagrożenia, patologie*, red. J. Żebrowski, Gdańsk 2001, s. 23.

Niemniej, pojawiły się zjawiska o charakterze globalnym, tj. choroby cywilizacyjne, rosnący odsetek ludzi starych, migracje oraz lokalnym, tj. ubóstwo, bezrobocie, niewydolność opiekuńcza i wychowawcza, uzależnienia, brak poczucia stabilizacji życiowej i zawodowej, bezpieczeństwa socjalnego, poczucie osamotnienia, rozpad rodziny, itp. Wśród czynników, które składają się na dezintegrację rodziny, wymienić należy: niezaradność życiową członków rodziny, brak stabilizacji zawodowej i materialnej, niewydolność wychowawczą rodziców i zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych względem dzieci, niski poziom kulturalny, intelektualny oraz moralny dorosłych, a także alkoholizm jednego lub obojga rodziców, przemoc. Zazwyczaj niekorzystne sytuacje w rodzinie współwystępują ze sobą. Z tego powodu coraz więcej rodzin i dzieci wymaga specjalistycznego wsparcia i zaangażowania wielu instytucji w przezwyciężanie istniejących dysfunkcji. Szukając prób pomocy dziecku, uwagę należy skupić nie tylko na problemach dziecka, ale także na problemach jego rodziny. Wobec tego w pracy socjalnej zaproponowano oddziaływanie zindywidualizowane nakierowane w pierwszej kolejności na dzieci, a w drugiej na matki, gdyż to głównie kobiety są beneficjentami pomocy społecznej.

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości.

UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminy obowiązek opracowania i realizacji gminnych 3-letnich programów wspierania rodziny.

Celem Programu jest zaplanowanie i podjęcie działań w zakresie pomocy rodzinom przeżywającym różnego typu trudności zakłócające lub uniemożliwiające prawidłowe wypełnianie podstawowych funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz stworzenie spójnego i skutecznego systemu pomocy dla rodzin. W świetle założeń ustawy, pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, aby zarówno działania, jak również decyzje względem rodziny i jej członków były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji, tj. pomocy społecznej, szkoły, sądu, policji, itp.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dokonała podziału zadań i kompetencji pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej. Poniższa tabela przybliży ten podział.

Tabela 1. Podział zadań i kompetencji pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej

GMINA	POWIAT	SAMORZĄD WOJEWÓDZKI
<ul style="list-style-type: none">▪ Profilaktyka - wspieranie rodziny,▪ asystent rodziny,▪ placówki wsparcia dziennego,▪ rodziny wspierające,▪ inne podmioty lub instytucje działające na rzecz rodziny.	<ul style="list-style-type: none">▪ Piecza zastępcza rodzinna i instytucjonalna,▪ usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej,▪ adopcja.	<ul style="list-style-type: none">▪ Ośrodek adopcyjny,▪ regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna,▪ Interwencyjny Ośrodek Preadopcyjny.
	<ul style="list-style-type: none">▪ Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka,▪ placówki opiekuńczo - wychowawcze,▪ usamodzielnianie,▪ organizator rodzinnej pieczy zastępczej (koordynator),▪ rodziny pomocowe.	

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

Zapisy Gminnego Programu Wspierania Rodziny na terenie Gminy Łowa na lata 2022-2024 są odzwierciedleniem standardów i norm prawa wynikających z ustawodawstwa krajowego, znajdujących się m.in. w:

- Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 114, poz. 946),
- ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.),
- ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.),
- ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
- ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407 z późn. zm.),
- ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249),
- ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119),
- ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.),
- ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. 2020 r. poz. 111 z późn. zm.),
- ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 877 z późn. zm.),
- ustawie z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. 2021 r. poz. 1744),
- ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.),
- ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. 2020 r. poz. 1359).

CHARAKTERYSTYKA GMINY

POŁOŻENIE

Gmina Łowa to gmina miejsko-wiejska położona w południowej części województwa lubuskiego, w powiecie żagańskim. Graniczy ona z 4 gminami wiejskimi – Osiecznica, Wymiarki, Żary oraz Żagań, 1 gminą miejsko-wiejską – Węgliniec, a także 2 gminami miejskimi – Gozdnica oraz Żagań. Siedzibą Gminy jest miasto Łowa, niemniej jej obszar współtworzy 11 miejscowości podzielonych na 10 jednostek pomocniczych (sołectw). Obszar Gminy zajmuje powierzchnię 153 km², co stanowi niemal 14% terenu całego powiatu. Charakterystyka obszaru Gminy jest zdominowana przez obszary leśne, które obejmują aż 67% jej powierzchni, z kolei użytki rolne stanowią 24% terenu. Rozległe lasy występujące w gminie Łowa są częścią Borów Dolnośląskich, czyli mezoregionu rozciągającego się na obszarze około 1 650 km², na terenie województwa dolnośląskiego oraz lubuskiego.

Rysunek 1. Położenie gminy Łowa na mapie powiatu żagańskiego

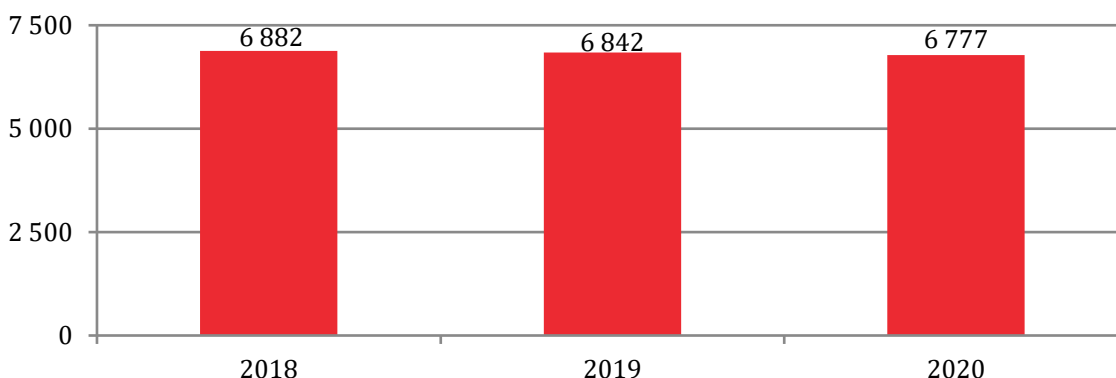
Źródło: <https://google.com>

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Obraz aktualnego stanu społeczeństwa jest możliwy do przedstawienia między innymi dzięki analizie struktury demograficznej. Populacja gminy Łowa liczyła w 2020 roku 6 777 osób (stan na 31.12.2020 roku). Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba mieszkańców uległa systematycznemu spadkowi. W 2020 roku populacja zmniejszyła się w porównaniu do 2019 roku o 65 osób (1%), natomiast w stosunku do 2018 roku o 105 mieszkańców (2%).

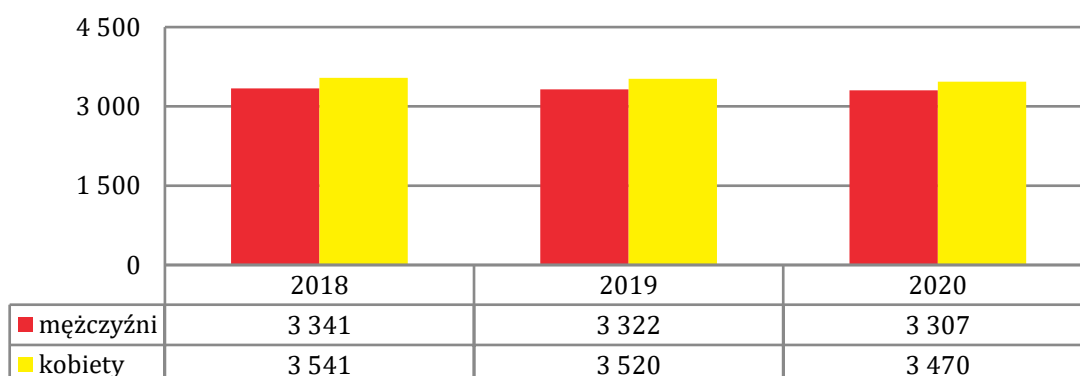
Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Łowa w latach 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Liczba mężczyzn zamieszkujących Gminę była w 2020 roku nieznacznie mniejsza niż liczba kobiet, które stanowiły 51,2% ogólnej liczby ludności (3 470 kobiet), natomiast mężczyźni pozostałe 48,8% (3 307 mężczyzn). Współczynnik feminizacji w Gminie wynosił wówczas 105, zatem na 100 mężczyzn przypadało 105 kobiet.

Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Łowa na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Kolejną analizowaną kwestią jest przyrost naturalny w Gminie, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów. Na koniec 2020 roku w gminie Łowa odnotowanych zostało 35 urodzeń oraz 105 zgonów. W związku z tym przyrost naturalny wyniósł -70, co odpowiadało przyrostowi naturalnemu -10,26 na 1 000 mieszkańców. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba urodzeń w Gminie systematycznie się zmniejszała, natomiast liczba zgonów ulegała wahaniom. Niemniej w 2020 roku odnotowany został najwyższy wskaźnik zgonów w całym omawianym okresie.

Tabela 2. Przyrost naturalny w gminie Łowa na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
urodzenia żywe	59	46	35
zgony	98	83	105
przyrost naturalny	-39	-37	-70
przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców	-5,66	-5,38	-10,26

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w gminie Łowa według ekonomicznych grup wieku w 2020 roku przedstawiała się następująco:

- 17,2% było w wieku przedprodukcyjnym – do 17 roku życia;
- 61,0% mieszkańców Gminy było w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64 rokiem życia;
- 21,8% mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym – 65 lat i więcej dla mężczyzn, 60 lat i więcej dla kobiet.

Poniższa tabela prezentuje ekonomiczne grupy wieku w Gminie. Jak można zauważyć, na przestrzeni lat 2018-2020 nastąpiły bardzo niekorzystne przemiany demograficzne, bowiem odnotowany został systematyczny wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym oraz udział osób w wieku produkcyjnym ulegał systematycznemu spadkowi. Udział osób w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w 2020 roku prezentował się nieco odmiennie od wskaźników w całym województwie lubuskim, gdzie osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 18,1%, w wieku produkcyjnym – 59,8%, natomiast w wieku poprodukcyjnym – 22,1%.

Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w gminie Łowa w latach 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
wiek przedprodukcyjny	17,5%	17,3%	17,2%
wiek produkcyjny	61,8%	61,4%	61,0%
wiek poprodukcyjny	20,7%	21,4%	21,8%

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

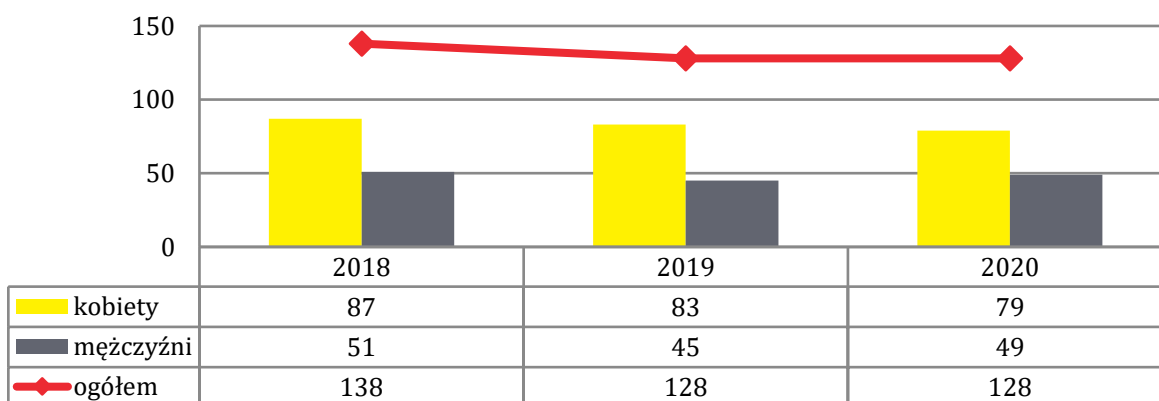
RYNEK PRACY

Na koniec 2020 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Żaganiu zarejestrowanych było łącznie 128 mieszkańców gminy Łowa. W 2020 roku liczba osób bezrobotnych w Gminie była taka sama jak w roku wcześniejszym, a zarazem o 10 mniejsza w porównaniu do 2018 roku, zatem wartość spadkowa wyniosła 7%. Mieszkańcy Gminy stanowili w przedmiotowym roku 7% wszystkich osób pozostających bez pracy na terenie powiatu żagańskiego.

Mając na uwadze negatywne przemiany na rynku pracy w Polsce oraz na świecie w 2020 roku, które są ściśle związane z wystąpieniem pandemii koronawirusa SARS-CoV-2 oraz wynikających z niej obostrzeń ograniczających funkcjonowanie licznych sektorów gospodarki, w przyszłości możliwy jest wzrost liczby osób bezrobotnych. Skutki pandemii na rynku pracy mogą być odroczone i dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej, między innymi kryzys występujący w wielu branżach. Radzenie sobie z epidemią, a w jej następstwie z kryzysem gospodarczym i pogorszeniem sytuacji na rynku pracy, będzie wymagało w perspektywie najbliższych lat, zwrócenia szczególnej uwagi na podejmowanie działań wspierających mieszkańców w tym zakresie.

W gminie Łowa występuje dysproporcja w zakresie braku zatrudnienia pod względem płci – bezrobocie znacznie częściej dotyka kobiet. W 2020 roku liczba zarejestrowanych w PUP mieszkanek Gminy wyniosła 79 (62%), natomiast mężczyzn – 49 (38%). Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba kobiet pozostających bez pracy systematycznie się zmniejszała (9%), natomiast liczba mężczyzn ulegała wahaniom.

Wykres 3. Liczba osób bezrobotnych w podziale na płeć w gminie Łowa w latach 2018-2020

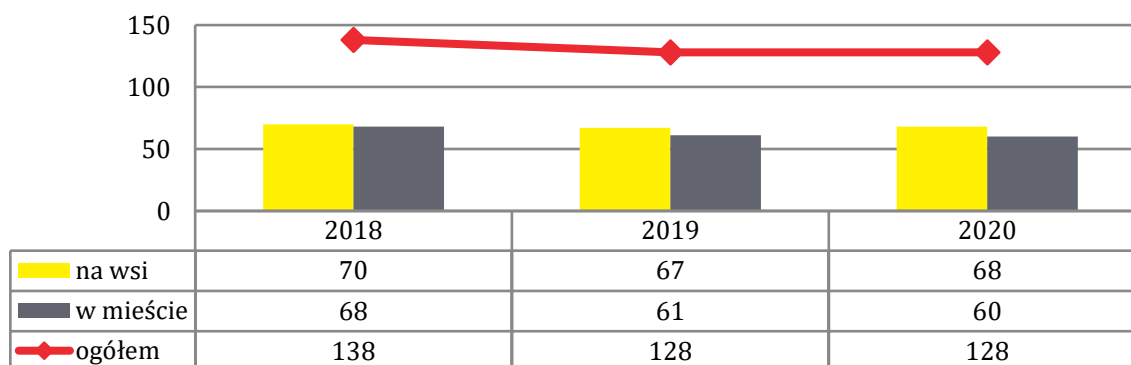

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W gminie Łowa nieznacznie większa skala bezrobocia występuje na terenie wiejskim, gdzie co roku obserwuje się większą liczbę osób bezrobotnych niż na terenie miasta Łowa. W 2020 roku obszar wiejski zamieszkiwało 68 osób pozostających bez pracy i stanowili oni 53% ogółu bezrobotnych. W porównaniu do 2018 roku ich udział w grupie bezrobotnych nieznacznie się zwiększył, tj. o 2 pp.

Wykres 4. Liczba osób bezrobotnych w podziale na miejsce zamieszkania w gminie Łowa w latach 2018-2020

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Żaganiu

W 2020 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Żaganiu zarejestrowanych było 3,1% mieszkańców Gminy w wieku produkcyjnym, przy czym udział kobiet był znacząco wyższy niż mężczyzn. Kobiety pozostające bez pracy w przedmiotowym roku stanowiły 4,1% wszystkich kobiet w wieku 18-60 lat z terenu Gminy, natomiast mężczyźni – 4,1% ogółu mężczyzn w wieku 18-64 lat. Na przestrzeni ostatnich lat odsetek bezrobotnych mężczyzn ulegał wahaniom, natomiast w przypadku kobiet obserwowany był systematyczny spadek (o 0,3 pp.).

Tabela 4. Udział bezrobotnych mieszkańców gminy Łowa zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w latach 2018-2020 (stan na koniec grudnia)

wyszczególnienie	2018	2019	2020
mężczyźni	2,2%	2,0%	2,2%
kobiety	4,4%	4,3%	4,1%
ogółem	3,2%	3,0%	3,1%

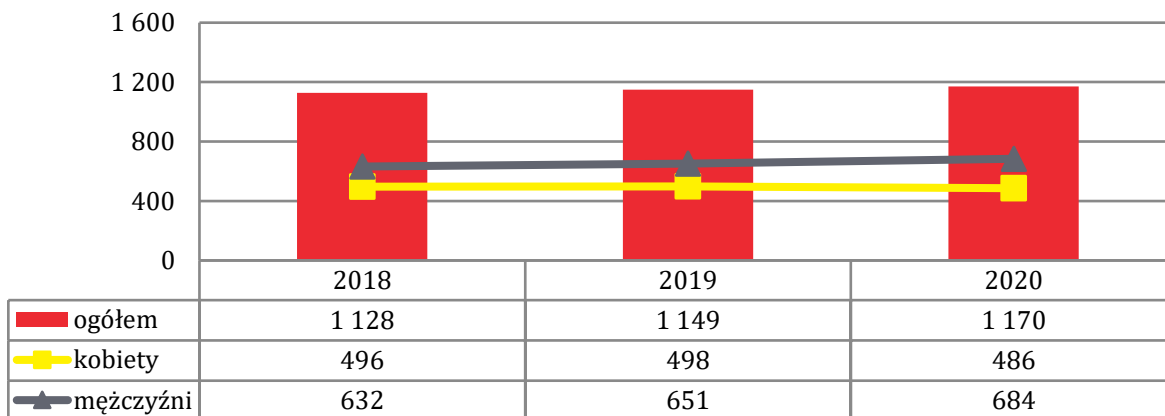
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W świetle danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2020 roku w gminie Łowa na 1000 mieszkańców pracowały aż 173 osoby⁴, a wszystkich osób podejmujących pracę zarobkową było wówczas 1 170. Pod względem płci można zauważyć różnicę. Na przestrzeni ostatnich lat liczba pracujących kobiet ulegała niewielkim wahaniom i wyniosła w 2020 roku 486 osób, natomiast liczba mężczyzn podejmujących się pracy zawodowej systematycznie wzrastała, zwiększając dysproporcję między kobietami a mężczyznami. Kobiety w 2020 roku stanowiły mniejszą część pracujących mieszkańców, tj. 42%, natomiast mężczyźni aż 58% (684 osoby).

⁴ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

Wykres 5. Liczba osób pracujących w gminie Łowa w latach 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

INFRASTRUKTURA KULTURALNO-REKREACYJNA

Istotny wpływ na warunki i jakość życia mieszkańców ma gminna infrastruktura sportowa, rekreacyjna i kulturalna. Taką działalność na terenie Gminy prowadzi między innymi **Biblioteka Kultury w Łowej**, która jest samorządową instytucją kultury. Jednostka została utworzona w 2020 roku poprzez połączenie dotychczasowo funkcjonującej Miejskiej Biblioteki oraz Centrum Kultury w Łowej. Dzięki połączeniu tych placówek Gmina zyskała nowy podmiot, który kompleksowo realizuje szeroki katalog działań z zakresu zaspokajania potrzeb kulturalnych mieszkańców oraz upowszechniania czytelnictwa wśród lokalnej społeczności. Przy Bibliotece Kultury działalność prowadzi Przystanek Turystyczny, który odpowiedzialny jest za popularyzację regionu wśród odwiedzających oraz publikowanie materiałów informacyjnych, m.in. folderu zawierającego program spaceru po Parku Dworskim.

BK jest również miejscem, gdzie rozwija się amatorski ruch artystyczny. Prowadzone są sekcje zainteresowań z zakresu tańca, zajęcia wokalne, nauki gry na instrumentach, teatralne, plastyczne oraz zumbi, a dodatkowo organizowane są różnorodne warsztaty, m.in. z fotografii. Należy wskazać, iż w Bibliotece odbywają się spotkania oraz zajęcia grup stałych i zespołów, wśród których znajduje się Orkiestra Dęta, a także Uniwersytet Trzeciego Wieku, który systematycznie organizuje wykłady, spotkania i wycieczki dla słuchaczy. Biblioteka Kultury w ramach swojej działalności organizuje również szereg lokalnych wydarzeń, wystaw, konkursów, które animują lokalną społeczność.

Na rozwój aktywności fizycznej i upowszechnianie sportu wśród rodzin zamieszkujących gminę Łowa wpływ ma również dostępna w Gminie infrastruktura sportowa, m.in. hala sportowa „Piast” w Łowej, zespół boisk „Orlik” w Łowej, boiska piłkarskie w Koninie Żagańskim oraz Czernej, a także boiska wiejskie. Ponadto przy Szkole Podstawowej w Łowej znajduje się skatepark, a na terenie Miasta oraz poszczególnych sołectw mieszczą się place zabaw dla dzieci oraz otwarte strefy aktywności z siłowniami.

Na atrakcyjność turystyczno-rekreacyjną w Gminie wpływ ma również obecność 5 szlaków rowerowych, które umożliwiają poznanie lokalnych zabytków i dóbr naturalnych, w tym 20 pomników przyrody znajdujących się na terenie 5 miejscowości. Kluczowy wpływ na rozwój turystyki w gminie Łowa ma Park Dworski, w którym połączone zostały różne sztuki ogrodowe – japońska, angielska i francuska.

Ważnym zasobem Gminy w zakresie animowania czasu wolnego dzieci i młodzieży jest świetlica wiejska w Czyżówku, która organizuje zajęcia i liczne warsztaty wpływające na kreatywność dzieci i umożliwiające im ciekawe oraz bezpieczne spędzanie czasu wolnego. Opiekę nad dziećmi w placówce pełni opiekun animujący czas dzieci przez 3 godziny dziennie w godzinach popołudniowych we wszystkie dni robocze.

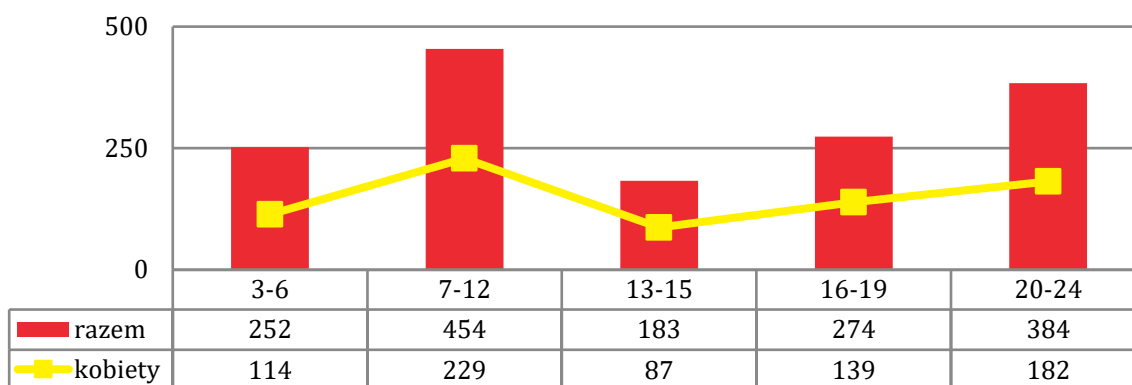
EDUKACJA I WYCHOWANIE

W wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) w 2020 roku było 1 547 mieszkańców Gminy. Analizując kwestię ludności Gminy z podziałem na poszczególne edukacyjne

grupy wiekowe możemy zauważyć, że najwięcej osób miało w przedmiotowym roku 7-12 lat (454 osoby). Na drugim miejscu pod tym względem znalazły się osoby mające 20-24 lata (384 osoby), natomiast na trzecim mające 16-19 lat (274 osoby). Co ważne, w Gminie nie występuje znaczna dysproporcja pod względem płci – kobiet w wieku potencjalnej nauki było w 2020 roku 751 i stanowiły 49% tej grupy. Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2020 roku

Wykres 6. Ludność gminy Łowa według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2020 roku

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Na terenie miasta oraz sołectw funkcjonują placówki oświatowe będące jednostkami organizacyjnymi Gminy. Wśród nich znajduje się:

- Szkoła Podstawowa im. Lotników Alianckich w Łowej;
- Przedszkole Miejskie „Akademia Małych Zuchów” w Łowej.

Na terenie Gminy działalność prowadzi również niepubliczna placówka – „Mała Szkoła” Niepubliczna Szkoła Podstawowa, która mieści się w Koninie Żagańskim, a w zabytkowym Pałacu w Łowej znajduje się Zespół Szkół Ponadpodstawowych prowadzony przez powiat żagański. W 2021 roku Gmina zainicjowała działania w celu rozszerzenia infrastruktury opiekuńczo-wychowawczej na swoim obszarze, poprzez podjęcie projektu polegającego na utworzeniu Klubu Dziecięcego, w ramach rządowego programu „Maluch+”.

Wpływ na wychowanie młodych mieszkańców Gminy ma również świetlica w Czyżówku, która ma na celu ogólną poprawę funkcjonowania dziecka w środowisku rówieśniczym i rodzinnym, a także umożliwia jego prawidłowy rozwój społeczny.

ZASOBY INSTYTUCJONALNE GMINY W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY

Do istotnych zasobów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, z których mogą korzystać mieszkańcy gminy Łowa należą:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Łowej,

- Urząd Miejski w Łowej,
- Komisariat Policji w Łowej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- placówki oświatowe,
- placówki ochrony zdrowia,
- Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla ofiar przemocy w rodzinie i osób uzależnionych od alkoholu,
- Grupa AA „Wincenty”,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Żaganiu,
- Biblioteka Kultury w Łowej,
- świetlice wiejskie,
- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO).

Wymienione powyżej podmioty prowadzą działalność na rzecz rozwiązywania problemów społecznych oraz wspierania rodziny, bądź tą działalność wspomagają. Działają również na zasadzie współpracy międzyinstytucjonalnej.

Do zasobów osobowych działających na rzecz rozwiązywania problemów społecznych oraz wspierania rodziny w gminie Łowa można zaliczyć:

- pedagogów, psychologów zatrudnionych w placówkach oświatowych, wychowawczych;
- terapeutów uzależnień;
- pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu;
- członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej;
- funkcjonariuszy Policji.

ANALIZA SYTUACJI DZIECKA I RODZINY W GMINIE IŁOWA

POMOC SPOŁECZNA

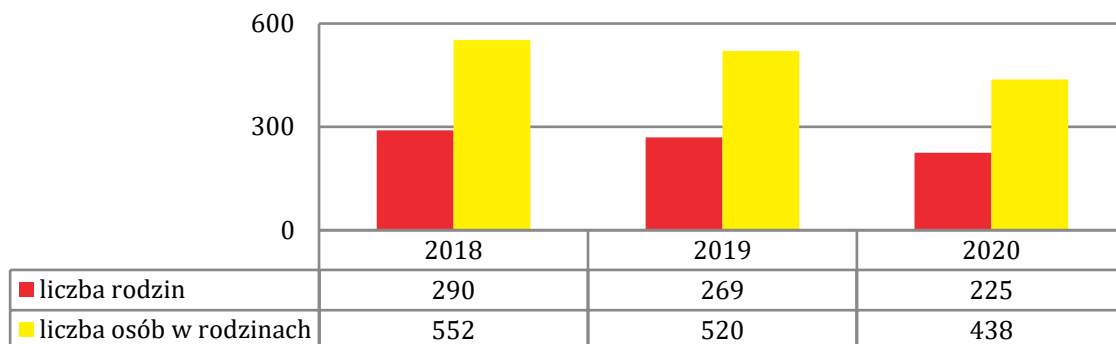
Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Łowej.

Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej na terenie Gminy ulegała systematycznemu spadkowi. W 2020 roku wsparciem OPS objęto 225 rodzin, które liczyły łącznie 438 osób. W porównaniu do roku 2018 oznacza to spadek o 65 rodzin, tj. 22%, natomiast liczba członków zmniejszyła się o 114 osób, tj. 21%.

Wykres 7. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Łowa w latach 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

W 2020 roku podobnie jak w latach poprzednich najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o wsparcie z pomocy społecznej były kolejno: ubóstwo (148 rodzin), niepełnosprawność (108 rodzin), długotrwała lub ciężka choroba (85 rodzin) oraz bezrobocie (71 rodzin). Niemniej, często występującym problemem w Gminie jest również bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (27 rodzin) i potrzeba ochrony macierzyństwa (19 rodzin). Na przestrzeni ostatnich lat zaistniała również konieczność objęcia pomocą i wsparciem rodzin zmagających się z uzależnieniem alkoholowym (21 rodzin) oraz narkotykowym (2 rodziny). W okresie 2018-2020 roku zmniejszyła się liczba rodzin dotkniętych większością poszczególnych problemów, niemniej zwiększyła się liczba rodzin pobierających świadczenia z powodu trudności w przystosowaniu po zwolnieniu z zakładu karnego. Należy również zauważyć, iż w 2020 roku nie zaistniała potrzeba pomocy rodzinom, w których występuje przemoc. Alarmujący jest w Gminie poziom bezdomności, bowiem mimo systematycznego spadku liczby rodzin w kryzysie bezdomności, liczba rodzin korzystających z pomocy OPS z tego powodu jest bardzo wysoka. Szczegółowe dane w zakresie powodów udzielania świadczeń w latach 2018-2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Powody udzielania świadczeń w latach 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
ubóstwo	187	175	148
niepełnosprawność	136	138	108
długotrwała lub ciężka choroba	135	110	85
bezrobocie	114	82	71
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	35	35	27
alkoholizm	48	34	21
potrzeba ochrony macierzyństwa	27	24	19

bezdomność
trudności w przystosowaniu po zwolnieniu z zakładu karnego
narkomania
sytuacja kryzysowa
przemoc w rodzinie

24	20	18
2	8	4
4	4	2
1	1	1
1	1	0

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

W 2020 roku zostało przyznanych łącznie 4 215 świadczeń dla rodzin z dziećmi, w tym 501 świadczeń dla rodzin posiadających jedno dziecko, 1 067 świadczeń dla rodzin z dwójką dzieci, 1 030 świadczeń dla rodzin z trójką dzieci oraz 1 617 świadczeń dla rodzin z czwórką lub większą liczbą dzieci. Zdecydowana większość przyznanych świadczeń dla rodzin z dziećmi miała charakter niematerialny, gdyż było ich 3 851 i stanowiły one 91% ogółu świadczeń. Szczegółowe dane w zakresie liczby przyznanych świadczeń niepieniężnych oraz pieniężnych przedstawia poniższa tabela.

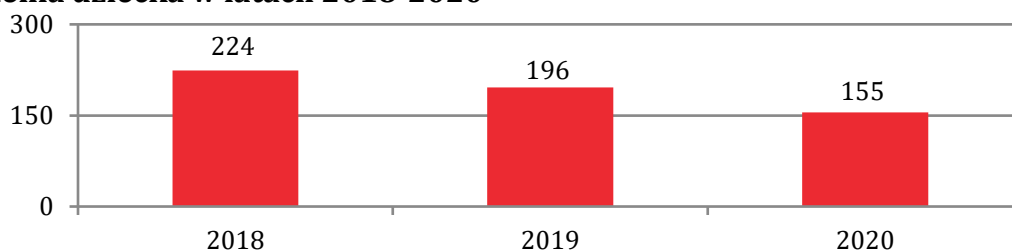
Tabela 6. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w formie świadczeń w 2020 roku

typ rodzin	liczba świadczeń niepieniężnych	liczba świadczeń pieniężnych	liczba świadczeń ogółem
jedno dziecko	351	150	501
dwoje dzieci	976	91	1 067
troje dzieci	941	89	1 030
czworo i więcej dzieci	1 583	34	1 617
łącznie	3 851	364	4 215

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Na kolejnym wykresie zaprezentowana została średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2018-2020. Możemy zauważyć, że ze świadczeń tych w 2018 roku skorzystały średnio 224 rodziny, w roku 2019 ich liczba zmniejszyła się do 196 rodzin, natomiast w 2020 roku ponownie uległa zmniejszeniu i wyniosła 155. Z analizy danych otrzymanych od OPS wynika, iż liczba rodzin w ostatnich trzech latach zmniejszyła się o 69, czyli o 31%

Wykres 8. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka w latach 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

W przypadku wychowywania się dziecka w rodzinie niepełnej, gdy jeden z biologicznych rodziców uchyła się od obowiązku płacenia alimentów na rzecz dzieci, świadczenia te realizowane są z **funduszu alimentacyjnego**. Przysługują one w przypadku, gdy dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 900,00 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów tytułem wykonawczym jednakże nie wyżej niż 500,00 zł.

W 2020 roku z tej formy wsparcia Państwa skorzystało 73 dzieci wychowujących się w 63 rodzinach, a na ten cel przekazano 365 098 zł. Na przestrzeni ostatnich trzech lat zauważalny jest systematyczny spadek zarówno w zakresie liczby rodzin korzystających z tej formy pomocy, jak i liczby dzieci oraz środków przekazywanych na realizację ww. zadania.

Świadczenia wsparcia w ramach funduszu alimentacyjnego możliwe jest dzięki stale podejmowanym działaniom pracowników OPS w stosunku do dłużników alimentacyjnych. Wśród sposobów odzyskania wypłaconych z funduszu środków od osób unikających płacenia alimentów znajduje się prowadzenie wywiadów alimentacyjnych, kierowanie wniosków o aktywizację zawodową dłużników alimentacyjnych pozostających bez zatrudnienia oraz zobowiązanie osób bezrobotnych do zarejestrowania się w PUP, a także kierowanie wniosków o ściganie za przestępstwo nie alimentacji do Prokuratury. W 2020 roku na skutek podejmowanych działań odzyskano od dłużników kwotę 144 183,13 zł, czyli 40% całej wydatkowanej kwoty.

Tabela 7. Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego oraz kwota świadczeń w latach 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba rodzin	82	77	63
liczba dzieci	97	85	73
kwota świadczeń (zł)	458 795	408 890	365 098

Źródło: Sprawozdanie z działalności OPS w Hłowej za 2018, 2019 i 2020 rok

W przypadkach, gdy w rodzinie występuje przemoc, dzieci nie mają zapewnionej opieki lub występują inne sytuacje uniemożliwiające prawidłowy rozwój psychospołeczny dziecka, a wszystkie możliwe formy pomocy rodzinie naturalnej zostały wyczerpane, **osoby małoletnie kierowane są do pieczy zastępczej** – rodzinnej lub instytucjonalnej. Na przestrzeni ostatnich trzech lat zauważyć można, że liczba dzieci umieszczonych w pieczy wahała się, jednakże w 2020 roku była najwyższa w całym omawianym okresie. W pieczy przebywało wówczas 22 dzieci, czyli o 6 osób więcej niż w roku poprzednim, a zarazem o 4 osoby więcej niż w 2018 roku. Należy zwrócić uwagę, że w ostatnich latach zmianie uległy warunki odpłatności za pobyt dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej, co spowodowało znaczący wzrost kosztów ponoszonych przez Gminę. Kwota przeznaczona przez gminę Hłowa w celu zabezpieczenia

pobytu dzieci w pieczy wyniosła w 2020 roku 130 512 zł, czyli o 58 349 zł więcej niż w 2018 roku (wzrost o 81%).

Tabela 8. Odpłatność Gminy za pobyt dzieci w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2018-2020 (w złotych)

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba dzieci	18	16	22
kwota świadczeń (zł)	72 163	93 877	130 512

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

W 2020 roku oraz w latach poprzednich w strukturze OPS zatrudnionych było **2 asystentów rodziny**, a ich wsparciem objęto 30 rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej i wykazujących się bezradnością w tym zakresie. Na przestrzeni analizowanych lat liczba rodzin, które korzystały z usług asystenta rodziny zwiększyła się. Należy mieć na uwadze, że ze względu na pandemię koronawirusa SARS-CoV-2 oraz związaną z tym izolacją i ograniczeniem kontaktów społecznych wypełnianie obowiązków asystenta było niezwykle utrudnione, niemniej w Gminie nie wystąpiły przypadki nieobjęcia rodzin wsparciem asystenta, z powyższego powodu.

Tabela 9. Dane dotyczące asystentury rodziny na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	21	27	30
liczba asystentów rodziny w Gminie	2	2	2

Źródło: Sprawozdanie z działalności OPS w Hłowej za 2018, 2019 i 2020 rok

Do zadań asystenta rodziny należy również praca z rodziną naturalną, z której dziecko lub dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej. Podejmowane przez niego działania mają na celu przywrócenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców oraz powrót dziecka z pieczy do rodziny.

W gminie Hłowa nie ma rodzin wspierających, to znaczy takich, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przewyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, m.in. poprzez udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego.

Wsparcie rodzin przeżywających trudności o charakterze materialnym i ekonomicznym odbywa się w gminie Hłowa także poprzez realizację rządowego wieloletniego programu „**Posiłek w szkole i w domu**”, który ma na celu ograniczenie zjawiska niedożywienia w społeczeństwie, w szczególności wśród dzieci i uczniów, osób znajdujących się w trudnej sytuacji ekonomicznej, ale także wymagających wsparcia

w życiu codziennym, tj. osób starszych, samotnych i z niepełnosprawnościami, czy też zmagającymi się z chorobą lub innymi problemami.

Program obejmuje trzy moduły, w ramach których gminy zostają dysponentami środków rządowych i pośredniczą w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Wsparcie żywnościowe realizowane jest poprzez wydawanie posiłków w stołówkach lub dowożone osobom dorosłym, w tym niewychodzącym z domu (np. ze względu na podeszły wiek czy niepełnosprawność), które nie mają możliwości samodzielnego przygotowania dla siebie gorącego posiłku.

Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba przyznanych zasiłków w ramach rządowego wieloletniego programu „Posiłek w szkole i w domu” ulegała systematycznemu spadkowi. W 2020 roku w ramach programu pomocą objęto łącznie 207 osób, spośród których większość, bo 60% beneficjentów skorzystało z pomocy pieniężnej na zakup artykułów żywnościowych, a na ten cel przeznaczono 158 457 zł. Z kolei pomoc w formie posiłku została udzielona 83 osobom na łączną kwotę 40 543 zł.

Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba świadczeniobiorców niepieniężnej formy wsparcia uległa zmniejszeniu o 41 osób, czyli o 33%, natomiast w przypadku pomocy finansowej zauważalny jest spadek liczby osób nią objętych o 39, tj. o 24%.

Tabela 10. Liczba osób, którym przyznano zasiłek celowy w ramach programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2018-2020

	2018		2019		2020	
	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń
ogółem, w tym:	287	282 000	245	243 000	207	199 000
posiłek	124	86 845	109	80 685	83	40 543
forma pieniężna	163	195 155	136	162 315	124	158 457

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Należy mieć na uwadze, że beneficjentami działań podejmowanych w ramach rządowego programu dożywiania są w szczególności dzieci i młodzież do 18 roku życia, a pomoc w formie posiłków świadczona jest m.in. w ramach działalności stołówek szkolnych. Osoby dorosłe korzystają z obiadów, które wydawane są w Międzygminnym Centrum Integracji Społecznej WINDA w Howej. W 2020 roku spośród 83 beneficjentów niepieniężnej formy wsparcia 69 osób było poniżej 18 roku życia, zatem dzieci stanowiły 83% grupy. Jak wskazują dane Ośrodka Pomocy Społecznej, podobna tendencja utrzymywała się w całym analizowanym okresie.

Tabela 11. Liczba dzieci korzystających z posiłku w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” i kwota świadczeń w latach 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba dzieci	92	87	69

kwota świadczeń (zł)	49 432	47 915	19 478
-----------------------------	--------	--------	--------

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Wsparcie mieszkańców Gminy odbywa się również w ramach **Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa na lata 2014-2020 (FEAD)** współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Pomoc mogą otrzymywać osoby/rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, a dystrybucja paczek żywnościowych odbywa się we współpracy z Polskim Komitetem Pomocy Społecznej w Zielonej Górze, 151 Batalionem Wojsk Obrony Terytorialnej w Skwierzynie oraz Parafiami znajdującymi się na terenie Gminy. W 2020 roku w wydanych zostało 126 skierowań do Programu, a wsparciem objęto 254 osoby kwalifikujące się do uczestnictwa w nim. W 2020 roku w porównaniu do 2018 roku liczba osób objętych tą formą wsparcia uległa znacznemu zmniejszeniu, tj. o 182 osoby.

Tabela 12. Liczba osób objętych wsparciem w ramach POPŻ na lata 2014-2020 w Gminie w latach 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba skierowań	-	103	126
liczba osób	436	221	254

Źródło: Sprawozdanie z działalności OPS w Łowej za 2018, 2019 i 2020 rok

Innym rodzajem wsparcia z pomocy społecznej dla rodzin z dziećmi są **stypendia szkolne**. Taką pomoc może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, która wynika z niekorzystnej sytuacji ekonomicznej rodziny, tj. w przypadku niskich dochodów przypadających na osobę w rodzinie, w szczególności, gdy występuje w niej problem bezrobocia, niepełnosprawności, ciężkiej lub długotrwałej choroby, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także w przypadku, gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło niekorzystne zdarzenie losowe. W świetle zapisów Ustawy o systemie oświaty oraz rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie zweryfikowania kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, stypendium przysługuje uczniom, których dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 528 zł. W 2018 roku do korzystania z niniejszego świadczenia było uprawnionych 47 uczniów, którym przyznano stypendia na łączną kwotę 48 221,64 zł. W stosunku do 2018 roku, w 2020 roku zmniejszyła się liczba dzieci korzystających ze stypendiów szkolnych w gminie Łowa, gdyż ich liczba wyniosła 32 (spadek o 32%), natomiast kwota świadczeń 21 884,76 zł (spadek o 55%).

Tabela 13. Liczba uczniów pobierających stypendium szkolne w 2018 i 2020 roku

wyszczególnienie	2018	2020
liczba dzieci	47	32
kwota świadczeń (zł)	48 221,64	21 884,76

Źródło: Raport o stanie Gminy za 2018 i 2020 rok

Rodziny zamieszkujące gminę Łowa, które zmagają się z różnymi trudnościami o charakterze rodzinnym, zdrowotnym, czy też ekonomicznym mają możliwość korzystania z szerokiego katalogu form wsparcia z zakresu świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, czy też w ramach rządowych programów z obszaru polityki społecznej, w szczególności polityki rodzinnej.

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”, z dniem 01.07.2018 roku Ośrodek Pomocy Społecznej otrzymał do realizacji nowe zadanie, jakim było ustalanie prawa i wypłata świadczeń „Dobry start”, które przysługuje w związku z rozpoczęciem roku szkolnego dzieciom lub osobom uczącym się do 20 roku życia oraz dzieciom lub osobom uczącym się do 24 roku życia – w przypadku dzieci lub osób uczących i legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności. Od 1 lipca 2021 roku za obsługę i wypłatę świadczenia „Dobry start”, tzw. „300+” odpowiedzialny jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Z korzyści płynących z programu korzysta liczne grono rodzin, które wraz z rozpoczęciem roku szkolnego mają możliwość zakupu niezbędnych elementów wyprawki szkolnej – książek, odzieży, a także zapisania dziecka lub dzieci na zajęcia dodatkowe, które mają niebagatelny wpływ na ich prawidłowy rozwój społeczny oraz integrację z rówieśnikami. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba dzieci korzystających ze świadczenia oraz jego koszt systematycznie się zmniejsza, z kolei liczba rodzin objętych tą formą wsparcia ulega wahaniom. W 2020 roku z tej formy wsparcia skorzystało 742 uczniów z 523 rodzin, na co przekazano kwotę 222 600 zł, a liczba dzieci objętych pomocą w formie świadczenia „Dobry start” zmniejszyła się o 21, tj. 3% w stosunku do 2018 roku.

Tabela 14. Liczba przyznanych świadczeń „Dobry start” oraz ich kwota w latach 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba rodzin	525	520	523
liczba dzieci	763	760	742
kwota świadczeń (zł)	228 900	228 000	222 600

Źródło: Sprawozdanie z działalności OPS w Łowej za 2018, 2019 i 2020 rok

Ponadto w przypadku zdiagnozowania ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia lub nieuleczalnej choroby u dziecka zagrażającej jego życiu, a które powstały w prenatalnym okresie jego rozwoju lub w czasie porodu przysługuje jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000 zł. W świetle ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem” realizatorem zadań związanych z tymże świadczeniem jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Łowej. W 2020 oraz 2018 roku na terenie Gminy wystąpiła konieczność objęcia wsparciem rodzin z powodu zdiagnozowania poważnej choroby u dzieci, a pomocy udzielono wówczas 1 rodzinie.

Tabela 15. Liczba przyznanych świadczeń „Za życiem” oraz ich kwota w latach 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
------------------	------	------	------

Program Wspierania Rodziny na terenie Gminy Łowa na lata 2022-2024

liczba rodzin	1	0	1
liczba świadczeń	1	0	1
kwota świadczeń (zł)	4 000	0	4 000

Źródło: Sprawozdanie z działalności OPS w Łowej za 2018, 2019 i 2020 rok

Inną formą wsparcia rodzin wielodzietnych, której organizacja sięga szczebla rządowego, a realizacja odbywa się na poziomie lokalnym jest wydawanie rodzinom, w której wychowuje lub wychowywało się co najmniej troje dzieci **Karty Dużej Rodziny**. Beneficjenci działania mają możliwość korzystania z szeregu zniżek oferowanych przez instytucje publiczne, podmioty, których działalność obejmuje terytorium całej Polski, np. PKP Intercity, jak i lokalnych przedsiębiorców. W gminie Łowa corocznie odnotowuje się duże zainteresowanie niniejszym programem. W 2018 roku zostało wydanych łącznie 65 KDR dla 13 rodzin, w 2019 roku liczba Kart zwiększyła się do 159 i włączono do programu 77 rodzin, natomiast w 2020 roku wydano 79 Kart dla członków 28 rodzin zamieszkujących Gminę.

Tabela 16. Dane statystyczne dotyczące Karty Dużej Rodziny w Gminie w latach 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba rodzin włączonych do programu KDR	13	77	28
liczba wydanych kart	65	159	79

Źródło: Sprawozdanie z działalności OPS w Łowej za 2018, 2019 i 2020 rok

W 2018 roku ze **świadczenia wychowawczego 500+** skorzystało łącznie 450 rodzin, w 2019 roku – 661 rodzin, natomiast w 2020 roku świadczenie 500+ przyznane zostało dla 1 584 dzieci z 648 rodzin, w których wychowują się niepełnoletnie dzieci. Na przestrzeni ostatnich lat zauważyć można wahanie się liczby rodzin oraz przyznanych im świadczeń w ramach „Programu 500+”. Co roku samorząd gminny wydatkuje na realizację wskazanego zadania znaczne i systematycznie rosnące kwoty – całkowity koszt przyznanego wsparcia w formie świadczenia wychowawczego wyniósł w 2020 roku 6 030 818 zł, czyli o 87% więcej niż w 2018 roku.

Tabela 17. Dane statystyczne dotyczące świadczenia wychowawczego 500+ na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba rodzin	450	661	648
liczba świadczeń	7 411	9 543	12 116
kwota świadczeń (zł)	3 694 509	4 769 822	6 030 818

Źródło: Sprawozdanie z działalności OPS w Łowej za 2018, 2019 i 2020 rok

Niezwykle istotną formą pomocy dzieciom uczącym się jest również **organizowanie zajęć pozaszkolnych** w placówkach oświatowych oraz kulturalnych, a także umożliwienie im rozwoju z uwzględnieniem ich indywidualnych predyspozycji oraz ograniczeń. W Bibliotece Kultury w Łowej organizowane były zajęcia pozaszkolne z zakresu plastyki, muzyki, wolaku, teatru, tańca, a także szachowe. Ponadto w czasie

przerw szkolnych, tj. w trakcie ferii i wakacji, w BK odbywały się liczne zajęcia, warsztaty i spotkania w celu aktywnego animowania czasu dzieci.

W gminie Łowa dzieci i młodzież mają możliwość również uczestnictwa w zorganizowanym **wypoczynku letnim oraz zimowym**. W 2020 roku 5 dzieci wychowujących się w rodzinach objętych wsparciem z pomocy społecznej skorzystało z wyjazdu na kolonie letnią, która zorganizowana była przez PCPR w Żaganiu. W 2020 roku możliwości organizacji wycieczek i kolonii zostały znacząco ograniczone z uwagi na wprowadzone obostrzenia, przez co liczba dzieci, które uczestniczyły w tych działaniach na rzecz rodziny była znacząco mniejsza niż w latach poprzednich.

Tabela 18. Liczba dzieci korzystających z wypoczynku letniego w latach 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba dzieci	36	36	5

Źródło: Sprawozdanie z działalności OPS w Łowej za 2018, 2019 i 2020 rok

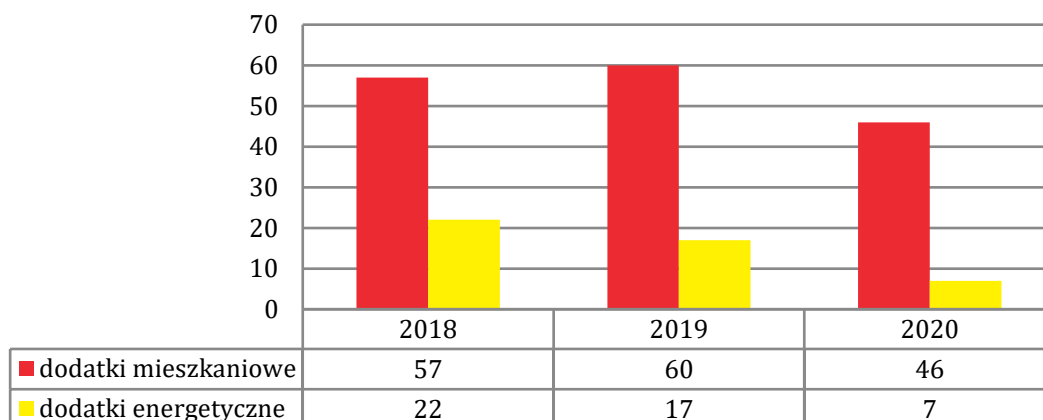
Kluczowy wpływ na poprawę funkcjonowania rodzin z dziećmi na terenie Gminy ma współpraca międzyinstytucjonalna, w szczególności z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu oraz Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Żaganiu. W 2020 roku PPP w Żaganiu realizowała 2 projekty na rzecz wzmacniania więzi rodzinnych – „Otwórz się na pomoc” oraz „Z nami możesz więcej”, w których uczestniczyło 15 rodzin z terenu gminy Łowa. W ramach tych działań rodziny miały możliwość korzystania ze specjalistycznego wsparcia psychologa dziecięcego, natomiast dla wszystkich rodzin zamieszkujących Gminę pomoc świadczona jest przez 2 psychologów.

Dodatkowo, Ośrodek Pomocy Społecznej w Łowej stale podejmuje działalność informacyjno-edukacyjną wśród rodzin zamieszkujących Gminę w celu wzmocnienia kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców i więzi rodzinnych poprzez przybliżanie im oferty wsparcia dostępnej w ramach Ośrodka, jednostek gminnych, a także PCPR i PPP w Żaganiu, w tym m.in. mediacji rodzinnych, konsultacji psychologiczno-pedagogicznych oraz szkoły dla rodziców.

Rodziny uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. Na przestrzeni ostatnich lat liczba gospodarstw domowych korzystających ze wsparcia w formie dodatków mieszkaniowych wahała się, jednakże w 2020 roku takie wsparcie przyznano najmniejszej liczbie rodzin w całym omawianym okresie, tj. 46 rodzinom (o 19% mniej niż w 2018 roku). W przypadku dodatków energetycznych, w okresie ostatnich trzech lat liczba rodzin zamieszkujących Gminę korzystających z tej formy wsparcia systematycznie się zmniejszała, a w 2020 roku wyniosła 7 (o 68% mniej niż w 2018 roku).

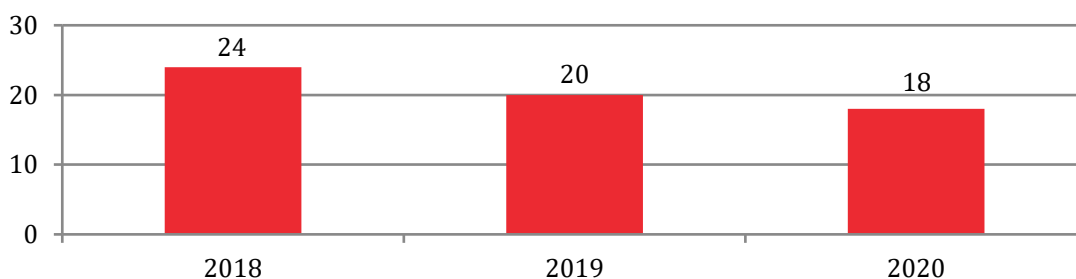
Wykres 9. Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych i energetycznych w Gminie w latach 2018-2020 (liczba rodzin)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się **problem bezdomności**, który jest zarówno przyczyną ubóstwa jak i jego skutkiem. W ostatnich latach na obszarze Gminy obserwowano wysoką skalę tego zjawiska, bowiem konieczne było udzielanie pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znacznej liczbie osób w kryzysie bezdomności. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba beneficjentów pomocy społecznej z powodu bezdomności systematycznie się zmniejszała, jednakże w 2018 roku pomocy udzielono 24 osobom zmagającym się z tym problemem, w roku kolejnym – 20 osobom, natomiast w 2020 roku wsparciem objęto 18 mieszkańców Gminy.

Wykres 10. Liczba osób korzystających z pomocy OPS w Łowej z powodu bezdomności w latach 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

W przypadku zagrożenia bezdomnością lub sytuacji, gdy osoba pozbawiona jest stałego miejsca zamieszkania Ośrodek Pomocy Społecznej w Łowej udziela pomocy w formie schronienia. W 2020 roku udzielił go 13 osobom, a koszt tej formy wsparcia wyniósł 74 850 zł. W roku poprzednim pomocy udzielono 11 osobom, natomiast w 2018 roku zaistniała potrzeba umieszczenia 13 mieszkańców Gminy w schronisku dla osób bezdomnych. Na terenie Gminy nie ma placówek świadczących pomoc w zakresie schronienia dla osób bezdomnych, niemniej Ośrodek Pomocy Społecznej kieruje mieszkańców wymagających pomocy do placówek, z którymi podpisane zostały odpowiednie porozumienia, m.in. Stowarzyszenia MONAR Schronisko dla Osób

Bezdomnych MARKOT w Lutynce, Hostelu dla Bezdomnych „RANCZO NADZIEJA” w Mirostowicach Górnych, Fundacji Wzajemnej Pomocy Arka w Nowogrodzie Bobrzańskim, a także Schroniska dla Osób Bezdomnych w Świdnicy. Kluczowy wpływ na poprawę sytuacji osób bezdomnych w Gminie ma obecność **Ogrzewalni**, która czynna jest w okresie jesienno-zimowym w ramach udostępnionych pomieszczeń znajdujących się na „Orliku”. W ogrzewalni osoby bezdomne mają możliwość skorzystania z zaplecza sanitarno-higienicznego, a także wymiany zniszczonej odzieży.

Tabela 19. Liczba osób, którym udzielono schronienia oraz kwota świadczenia w latach 2018-2020 w Gminie

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba osób	13	11	13
kwota świadczeń (zł)	37 780	61 025	74 850

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

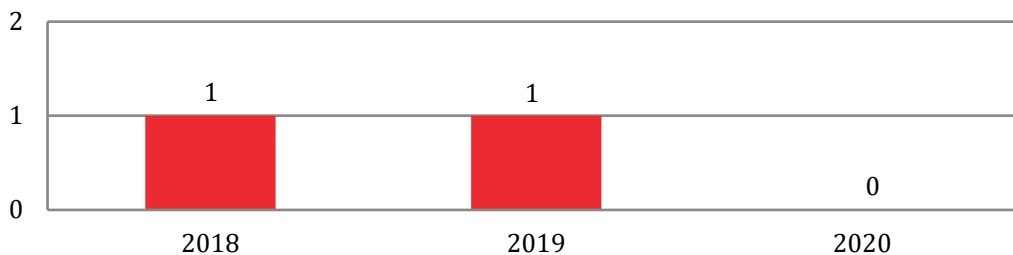
Ważną formą wsparcia świadczonego przez samorząd gminy w ramach lokalnego aparatu pomocy społecznej jest świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, dla członków rodzin wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Od 2018 roku na podstawie stosownej umowy, na terenie Gminy działalność prowadzi rodzinny dom pomocy pod nazwą Rodzinny Dom Seniora „Cichy dom”, w którym świadczone są usługi opiekuńcze i bytowe w warunkach domowych. W domu świadczone jest wsparcie dla 8 mieszkanek, których stan zdrowia umożliwia stosunkowo samodzielne funkcjonowanie, natomiast osoby wymagające stałej pomocy kierowane są do domów pomocy społecznej.

Dodatkowo, wpływ na rozwój dzieci oraz prawidłowe funkcjonowanie rodzin mają placówki wsparcia dziennego w Gminie oraz sekcje i kluby działające na rzecz określonych grup mieszkańców. Dla najstarszych mieszkańców działalność prowadzi **Uniwersytet Trzeciego Wieku przy Bibliotece Kultury w Hłowej**, gdzie mają oni sposobność zawierania nowych znajomości i aktywnego spędzania czasu wolnego.

PROBLEM PRZEMOCY WŚRÓD RODZIN

W 2020 roku nie zaistniała potrzeba objęcia wsparciem finansowym Ośrodka Pomocy Społecznej w Hłowej rodzin przeżywających trudności z powodu przemocy w rodzinie, natomiast w roku poprzednim taka konieczność wystąpiła w przypadku 1 rodziny, a w 2018 roku również w stosunku do 1 rodziny.

Wykres 11. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie w latach 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Kolejną analizowaną kwestią są dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych w latach 2018-2020. W 2020 roku, podobnie jak w roku poprzednim członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego spotkali się 4 razy, natomiast w roku 2018 spotkania odbyły się 5 razy. Bezpośrednia praca z rodzinami dotkniętymi przemocą odbywa się w ramach działalności grup roboczych, które w 2018 roku spotkały się 40 razy, a w 2020 roku – 31.

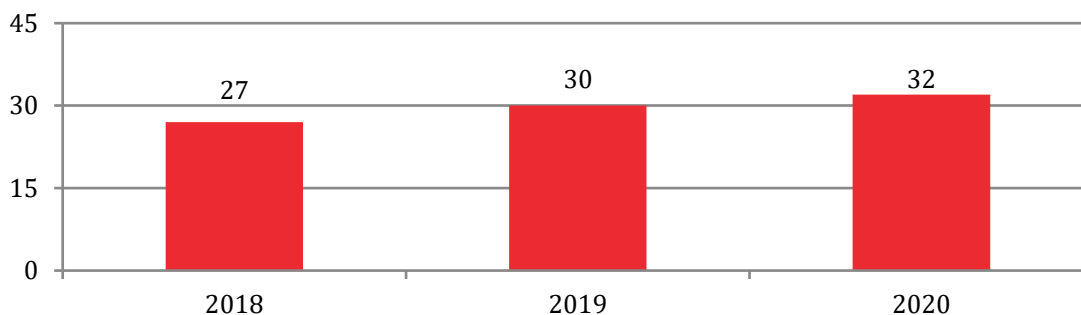
Tabela 20. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych w latach 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	5	4	4
liczba posiedzeń grup roboczych	40	70	31

Źródło: Sprawozdanie z działalności OPS w Łowej za 2018, 2019 i 2020 rok

W latach 2018-2020 liczba rodzin objętych wsparciem i pomocą członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych w gminie Łowa uległa zwiększeniu o 19%. W 2018 roku Zespół oraz grupy robocze prowadziły pracę z 27 rodzinami, w których dochodziło do zachowań przemocowych, natomiast w 2020 roku liczba rodzin zmagających się z problemem przemocy zwiększyła się do 32.

Wykres 12. Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2018-2020

Źródło: Sprawozdanie z działalności OPS w Łowej za 2018, 2019 i 2020 rok

W celu kompleksowego wsparcia rodzin zmagających się z problemem przemocy członkowie grup roboczych prowadzą pracę osobami dotkniętymi problemem przemocy, zarówno kobietami, jak i mężczyznami i dziećmi. Należy również mieć na uwadze, że przemoc stosowana jest również w stosunku do osób starszych i z niepełnosprawnościami. Analiza danych Ośrodka Pomocy Społecznej wskazuje na konieczność intensyfikacji działań edukacyjnych w lokalnej społeczności oraz

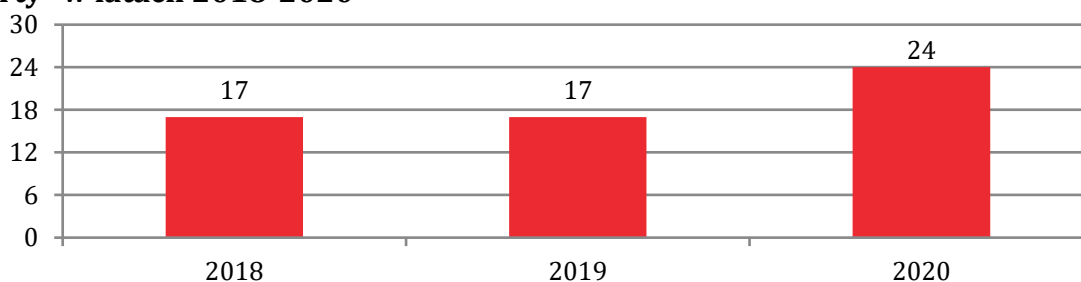

podejmowania szerokich działań interwencyjnych, które będą miały na celu wzrost wrażliwości mieszkańców na problem przemocy oraz objęcie osób doznających problemu przemocy specjalistyczną pomocą. Jak wskazują dane OPS w zakresie problemu przemocy, w Gminie dochodzi do przypadków ponownego stosowania przemocy przez sprawców, którzy objęci są działaniami psychoedukacyjnymi. Ponadto na przestrzeni ostatnich lat żaden z dopuszczających się przemocy mieszkańców nie uczestniczył w programach korekcyjno-edukacyjnych realizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu.

Podejmowanie działań interwencyjnych w rodzinie dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”, co nie wymaga uzyskania zgody od osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie. W 2020 roku wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” wobec 19 rodzin.

W 2020 roku zakończono 24 procedury „Niebieskie Karty” z powodu zaprzestania stosowania przemocy w rodzinie oraz zrealizowania indywidualnego planu pomocy, a także z powodu braku zasadności podejmowanych działań. W stosunku do lat poprzednich liczba zakończonych procedur zwiększyła się o 41%.

Wykres 13. Dane statystyczne dotyczące zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2018-2020

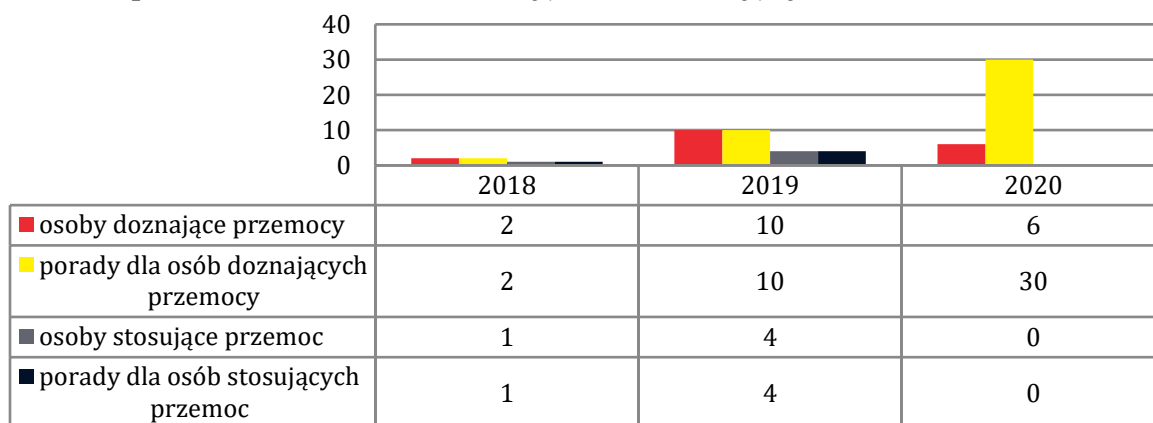
Źródło: Sprawozdanie z działalności OPS w Łowej za 2018, 2019 i 2020 rok

Rodziny zmagające się z problemem przemocy mają możliwość skorzystania z profesjonalnego, specjalistycznego poradnictwa. Na terenie gminy Łowa osoby doznające i stosujące przemoc w rodzinie mogą uzyskać pomoc i wsparcie prawne w ramach działającego w Bibliotece Kultury w Łowej Punktu Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego, które organizowane jest przez Starostwo Powiatowe w Żaganiu. Ponadto poradnictwo prawne i socjalne odbywa się w siedzibie Ośrodka

Pomocy Społecznej. Dodatkowo pomoc psychologiczna dla osób z problemem przemocy świadczona jest w miarę możliwości w Ośrodku Pomocy Społecznej w Łowej. W 2019 i 2020 roku udzielana była zarówno w siedzibie OPS, jak również w miejscu zamieszkania beneficjentów. Ponadto w ramach działań GKRPA niezbędne wsparcie jest udzielane przez specjalistów przy ul. Mickiewicza 21, który funkcjonuje w ramach działalności GKRPA w Łowej. Punkt w 2020 roku czynny był średnio przez 12 godzin w miesiącu i po pomoc specjalistów zgłosiło się 6 osób doznających przemocy, którym udzielono 30 porad. W przedmiotowym roku do Punktu nie zgłosiła się żadna z osób stosujących przemoc wobec bliskich. Na przestrzeni analizowanych lat liczba osób stosujących oraz doznających przemocy w rodzinie korzystających z Punktu wahała się, podobnie jak liczba udzielonych im porad. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 14. Liczba osób doznających przemocy oraz stosujących przemoc, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym w latach 2018-2020

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok

Mieszkańcy zmagający się z problemem przemocy w swoich rodzinach, które dodatkowo dotknięte są uzależnieniami mają również możliwość korzystania ze wsparcia członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Na przestrzeni ostatnich lat liczba osób doznających przemocy, z którymi kontaktowali się członkowie Komisji uległa zmniejszeniu, z kolei liczba osób stosujących przemoc zwiększyła się. Należy zauważyć, że w przypadku wystąpienia konieczności związanej z interwencją w rodzinach przemocowych, Komisja podejmuje czynności interwencyjno-motywacyjne w stosunku do osób stosujących przemoc, a także diagnozująco-wspierające kierowane do ofiar przemocy w rodzinie.

Tabela 21. Dane statystyczne dotyczące osób i rodzin dotkniętych przemocą korzystających ze wsparcia w latach 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
osoby doznające przemocy w rodzinie	6	6	4
osoby stosujące przemoc w rodzinie	0	2	4
świadkowie przemocy w rodzinie	0	0	0

liczba rozmów interwencyjnych z osobami nadużywającymi alkoholu w związku ze stosowaniem przez nie przemocy	0	4	0
Liczba rozmów motywujących osoby stosujące przemoc do udziału w programie edukacyjno-korekcyjnym	0	4	0
liczba rozmów z dorosłymi ofiarami przemocy motywujących je do zgłoszenia się do miejsc specjalistycznej pomocy	0	0	0
liczba rozmów z osobami doznającymi przemocy w celu diagnozy ich sytuacji w rodzinie	0	2	0

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok

Osoby zmagające się z problemem przemocy w swojej rodzinie w przypadku kryzysowej sytuacji mają możliwość skontaktowania się również z osobami zajmującymi się pomocą w takich sytuacjach poprzez Telefon Zaufania, o którym informacje zamieszczane są na stronach internetowych Gminy i jej jednostek organizacyjnych. Co więcej, na terenie Gminy prowadzona jest grupa wsparcia dla kobiet dotkniętych przemocą w rodzinie. Ponadto przedstawiciele instytucji działających w obszarze wsparcia osób i rodzin zmagających się z problemem przemocy systematycznie uczestniczą w szkoleniach i konferencjach podnoszących ich umiejętności i kompetencje zawodowe, a także mają zapewniony dostęp do pomocy psychologicznej i terapeutycznej, co skutecznie minimalizuje zagrożenie wystąpienia wypalenia zawodowego wśród nich.

Wysokie zainteresowanie mieszkańców wskazuje na potrzebę stałego rozwijania lokalnego systemu pomocy oraz zwiększenie dostępności do wsparcia specjalistów świadczących profesjonalne poradnictwo osobom z problemem przemocy w rodzinie w celu poprawy ich sytuacji rodzinnej.

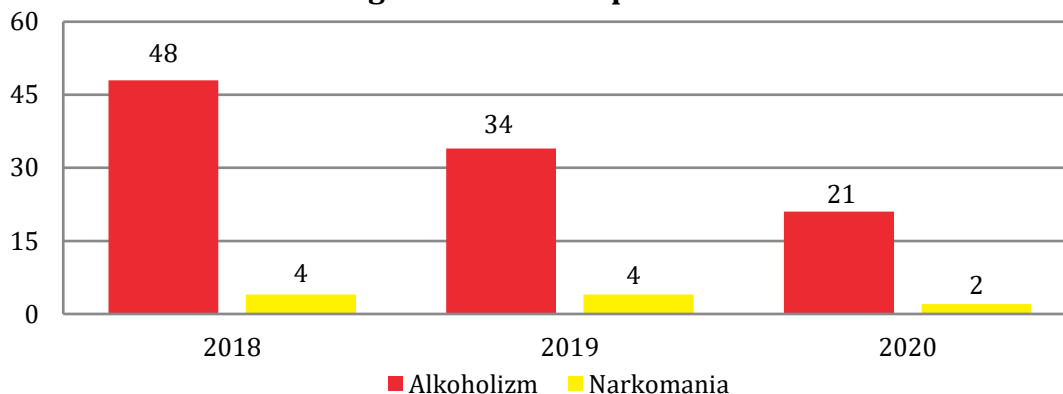
PROBLEM ALKOHOLOWY WŚRÓD RODZIN

W 2020 roku, podobnie jak w latach poprzednich, w Gminie zaistniała konieczność objęcia pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej w Hłowej rodzin z powodu uzależnienia od alkoholu oraz narkomanii. Wówczas z pomocy i wsparcia OPS skorzystało 21 rodzin dotkniętych alkoholizmem i 2 rodziny, w których członkowie zażywają substancje psychoaktywne. W porównaniu do poprzednich lat zauważyć można znaczący i systematyczny spadek liczby rodzin korzystających ze wsparcia z powodu alkoholizmu – w stosunku do 2018 roku o 27 rodzin (56%) oraz spadek liczby

rodzin otrzymujących pomoc z powodu narkomanii o 2 (50%). W 2020 roku liczba rodzin objętych wsparciem z pomocy społecznej wynosiła 225, co oznacza, że rodziny z problemem alkoholowym stanowiły 9% ogółu, a zmagające się z narkomanią – 0,9%.

Wykres 15. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu i narkomanii w gminie Łowa na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają również działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w ramach przysługujących jej uprawnień.

Według stanu na koniec 2020 roku Komisja liczyła 5 członków. W 2020 roku członkowie GKRPA przeprowadzali rozmowy z 4 osobami uzależnionymi od alkoholu. Podjęto wówczas również czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce uzależnienia wobec 3 osób z problemem alkoholowym oraz wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego również wobec 3 mieszkańców Gminy. Na przestrzeni ostatnich lat odnotowany został spadek w zakresie liczby osób uzależnionych oraz liczby członków rodzin osób uzależnionych osób, z którymi przeprowadzono rozmowy, z kolei w przypadku liczby osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do zobowiązania ich poddaniu się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia oraz wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie ich do podjęcia leczenia odwykowego zauważalne jest ich wahanie. Dane dotyczące podejmowanych działań GKRPA w Łowej wobec osób uzależnionych w latach 2018-2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łowej wobec osób uzależnionych w latach 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	19	19	4
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	4	4	0
liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby	9	0	3

uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia			
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	9	0	3

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok

W Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym dla osób uzależnionych, członków ich rodzin oraz ofiar przemocy domowej profesjonalne wsparcie świadczone jest przez specjalistów:

- certyfikowanego specjalistę psychoterapii uzależnień,
- certyfikowanego instruktora terapii uzależnień,
- osobę w trakcie szkolenia do uzyskania certyfikatu specjalisty psychoterapii uzależnień.

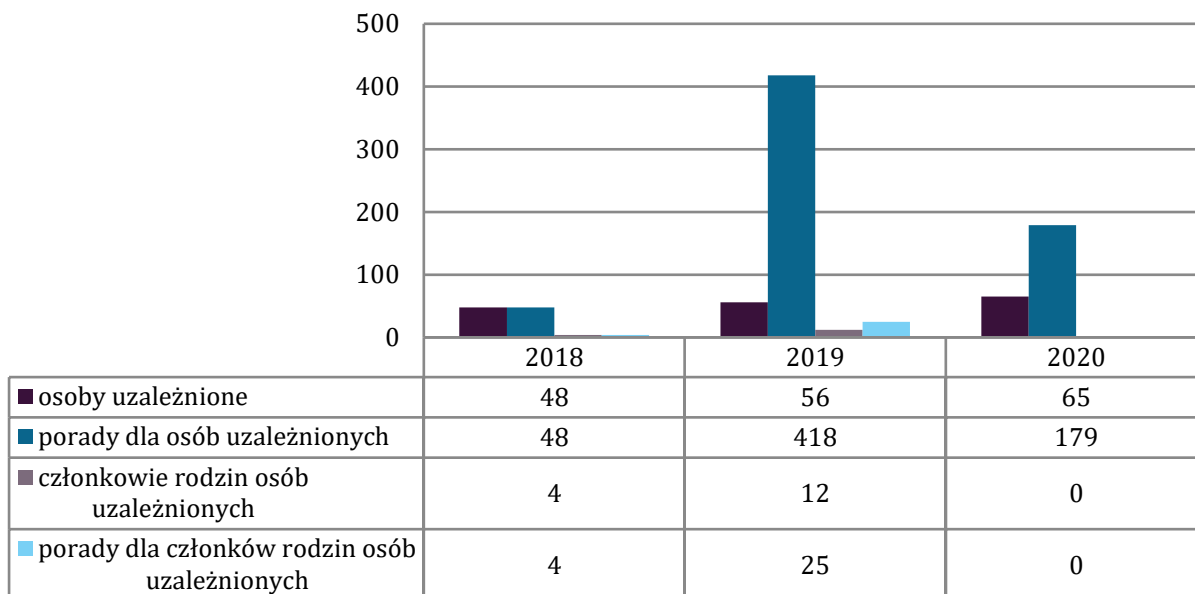
Ponadto, darmowych porad prawnych udziela prawnik w Centrum Kultury, a w ramach bieżącej działalności OPS, mieszkańcy mają możliwość uzyskania wsparcia pracowników socjalnych.

Jak wynika z przedstawionych na poniższym wykresie danych, w 2020 roku udzielono 179 porad 65 osobom z problemem alkoholowym. W porównaniu do lat poprzednich zauważalny jest wzrost liczby osób uzależnionych zgłaszających się po pomoc oraz wahanie się liczby udzielonych im porad. Niemniej, na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba dorosłych członków rodzin osób z problemem alkoholowym oraz liczba udzielonych im porad ulegała znaczącym wahaniom, a w 2020 roku żadna z osób współuzależnionych nie zgłosiła się po pomoc do Punktu. Spadek w zakresie poradnictwa w 2020 roku w stosunku do roku poprzedniego może świadczyć o negatywnych skutkach pandemii koronawirusa SARS-CoV-2, który uniemożliwił części mieszkańców kontakt ze specjalistami, mimo iż odbywały się one również w formie on-line.

Wykres 16. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjno-Konsultacyjnym z problemem alkoholowym i ich rodzin w latach 2018-2020

Program Wspierania Rodziny na terenie Gminy Łowa na lata 2022-2024

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok

Ponadto, mieszkańcy Gminy przeżywający trudności związane z problemem uzależnień mają możliwość uczestnictwa w grupie samopomocowej dla osób uzależnionych AA „Wincenty”, która funkcjonuje przy GKRPA w Łowej. Spotkania mają miejsce się w soboty lub niedziele, a terapia odbywa się zarówno przez spotkania grupowe, jak i indywidualne. Dla kobiet zmagających się ze współuzależnieniem oraz przemocą w rodzinie odbywają się spotkania grupy wsparcia, które prowadzi certyfikowany instruktor terapii uzależnień. W ramach świadczenia profesjonalnego wsparcia osobom zmagającym się z uzależnieniem gmina Łowa współpracuje z Ośrodkiem Terapeutycznym „Profil”, gdzie prowadzone jest poradnictwo przez terapeutę uzależnień.

W zakresie działalności profilaktycznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łowej inicjuje szereg działań edukacyjnych kierowanych zarówno do najmłodszej części społeczeństwa, jak i rodziców i nauczycieli. Z uwagi na wystąpienie pandemii koronawirusa SARS-CoV-2 w 2020 roku możliwość realizacji szeroko zakrojonych oddziaływań została ograniczona, niemniej dla uczniów ze Szkoły Podstawowej w Łowej zrealizowano program „Trzymaj formę” oraz działania w ramach kampanii ogólnopolskiej „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, natomiast w 2019 roku 180 uczniów i 20 nauczycieli objęto programem z zakresu profilaktyki uniwersalnej „Debata”, a wobec 50 uczniów podjęto działania z zakresu profilaktyki selektywnej w ramach programu „FreD Goes Net”.

Niemniej gmina Łowa w ramach swoich możliwości realizuje również programy profilaktyczne z obszaru profilaktyki uniwersalnej dla uczniów, rodziców i nauczycieli spoza systemu rekomendacji, organizuje pogadanki, spektakle, a także konkursy artystyczne.

ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest to metoda analizy strategicznej pozwalająca skonfrontować ze sobą pozytywne i negatywne czynniki wewnętrzne i zewnętrzne. Innymi słowy SWOT jest sposobem organizowania faktów, umożliwiającym zrozumienie danych i dostrzeżenie wynikających z nich konsekwencji. Polega na podzieleniu zebranych informacji na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

- **S (Strengths)** – mocne strony: wszystko to co stanowi atut, przewagę, zaletę;
- **W (Weaknesses)** – słabe strony: wszystko to co stanowi słabość, barierę, wadę;
- **O (Opportunities)** – szanse: wszystko to co stwarza szansę korzystnej zmiany;
- **T (Threats)** – zagrożenia: wszystko to co stwarza niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

MOCNE STRONY

- Atrakcyjne położenie Gminy pod względem turystycznym i rekreacyjnym.
- Stosunkowo stabilny poziom bezrobocia w Gminie.
- Rozwinięta infrastruktura kulturalna, sportowa, rekreacyjna i oświatowa, a także prowadzenie działalności w zakresie animowania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych, w tym Biblioteka Kultury, Park Dworski i świetlice wiejskie.
- Prowadzenie różnorodnej działalności kulturalnej pozytywnie wpływającej na rozwój psychospołeczny dzieci i młodzieży oraz wzmacniającej kompetencje wychowawcze rodziców, a także ogólny poziom integracji rodzin.
- Rozwinięta baza instytucjonalna i zasoby ludzkie działające w obszarze wsparcia osób i rodzin przeżywających trudności (Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, Uniwersytet Trzeciego Wieku, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjno-Informacyjny, grupa AA, Ogrzewalnia).
- Spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej.

SŁABE STRONY

- Problem depopulacji Gminy wiążący się ze spadkiem ludności, ujemnym przyrostem naturalnym oraz wzrostem udziału osób starszych w ogóle społeczności przy jednoczesnym spadku udziału osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym.
- Dysproporcja względem płci w zakresie liczby osób bezrobotnych oraz udziału osób pozostających bez zatrudnienia w ogóle osób w wieku produkcyjnym.
- Konieczność udzielania wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, potrzeby ochrony macierzyństwa i problemu uzależnień.
- Rosnące zapotrzebowanie rodzin na wsparcie asystenta rodziny.
- Konieczność umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.
- Znaczna skala problemu bezdomności.
- Doznawanie przemocy w rodzinie przez mieszkańców Gminy.
- Negatywny wpływ koronawirusa SARS-CoV-2 na funkcjonowanie rodzin.

- Spadek liczby rodzin i dzieci korzystających z funduszu alimentacyjnego.
- Zasoby – instytucje i specjaliści działający w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz uzależnieniom (ZI, GKRPA, OPS, PKI, asystenci rodziny).
- Realizacja i promowanie rządowych programów i działań w zakresie wsparcia rodzin (500+, Dobry Start, Posiłek w domu i w szkole, stypendia szkolne, Karta Dużej Rodziny).
- Organizowanie wypoczynku dla dzieci z rodzin objętych pomocą społeczną.
- Kierowanie rodzin do uczestnictwa w programach z zakresu wzmacniania kompetencji opiekuńczo-wychowawczych i wzmacniania więzi rodzinnych.
- Skuteczność działań prowadzonych przez grupy robocze i wzrost liczby zakończonych procedur „Niebieskie Karty”.
- Udzielanie specjalistycznego wsparcia dla osób w kryzysie w ramach działalności OPS i PKI.
- Prowadzenie szerokiej działalności edukacyjnej i profilaktycznej wśród dzieci, rodziców oraz innych grup.

SZANSE

- Zmiany w przepisach prawnych umożliwiające skuteczniejsze formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą.
- Polityka państwa związana ze zwiększaniem środków finansowych na przeciwdziałanie przemocy.
- Kampanie informacyjne wpływające na zmianę świadomości społeczeństwa dotyczące problemu przemocy w rodzinie oraz uzależnień.
- Możliwości pozyskiwania środków finansowych z nowych źródeł finansowania.
- Szkolenia podnoszące umiejętności zawodowe osób zajmujących się problematyką przemocy oraz uzależnień (szkolenia dla różnych grup zawodowych).
- Dostęp do informacji oraz bezpłatnej pomocy i wsparcia dla osób uzależnionych i doznających przemocy w rodzinie.
- Utworzenie mieszkania chronionego dla osób doznających przemocy w rodzinie.
- Zwiększenie oferty spędzania czasu wolnego dla rodzin z dziećmi.
- Udzielanie konsultacji psychologiczno-pedagogicznych dla rodzin.

ZAGROŻENIA

- Negatywne wzorce zachowań społecznych.
- Wypalenie zawodowe dotyczące część kadry instytucji przeciwdziałających przemocy oraz uzależnieniom.
- Problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach.
- Ukrywanie przez rodzinę występowania aktów przemocy, uzależnienia członków rodziny, niechęć do współpracy.
- Niedoinformowanie społeczne odnośnie placówek świadczących pomoc osobom krzywdzonym, uzależnionym i współuzależnionym.
- Przewlekłość spraw prowadzonych przez sąd w zakresie przymusowego leczenia odwykowego.
- Brak gwarancji bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy.
- Nieizolowanie sprawcy przemocy od osoby jej doświadczającej.
- Wzrost zachowań suicydalnych wśród dzieci i młodzieży.
- Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach.
- Podejmowanie zachowań ryzykownych, w tym wczesnej inicjacji seksualnej przez dzieci i młodzież skutkujące problemami uzależnień oraz wczesnym macierzyństwem.
- Niska aktywność społeczno-zawodowa osób długotrwale korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej i rządowych programów wsparcia.

CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU

Celem głównym Programu jest:

Utworzenie kompleksowego systemu wsparcia dla rodzin w gminie Łowa w oparciu o rzeczywiste problemy mieszkańców i odpowiadającego na rozpoznane potrzeby rodzin, w szczególności przejawiające trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Celami operacyjnymi Programu są:

1. Świadczenie kompleksowej i wieloaspektowej pomocy rodzinom przeżywającym trudności w życiu codziennym, w szczególności w obszarze bezpieczeństwa socjalnego, wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, socjalnego i prawnego.
2. Wzmocnienie integracji rodzin oraz dzieci i młodzieży w lokalnym środowisku, a także kreowanie warunków do rozwoju psychospołecznego mieszkańców, w tym wzmocniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej rodziców.
3. Rozwinięcie zasobów instytucjonalnych funkcjonujących w ramach lokalnego systemu wspierania rodziny, a także kompetencji zawodowych osób świadczących profesjonalną pomoc rodzinom przeżywającym trudności w życiu codziennym.
4. Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom, zwłaszcza w rodzinach przejawiających problemy opiekuńczo-wychowawcze, a także zapobieganie rozpadowi rodzin oraz umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej.

Cel operacyjny nr 1

Świadczenie kompleksowej i wieloaspektowej pomocy rodzinom przeżywającym trudności w życiu codziennym, w szczególności w obszarze bezpieczeństwa socjalnego, wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, socjalnego i prawnego.

Lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
1.1	Świadczenie wsparcia finansowego i rzeczowego rodzinom w trudnej sytuacji życiowej.	OPS	Liczba rodzin objętych pomocą społeczną. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z zasiłków rodzinnych, funduszu alimentacyjnego.
1.2	Realizacja Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa	OPS, NGO	Liczba osób objętych wsparciem w ramach Programu.
1.3	Zapewnienie dzieciom i młodzieży pomocy w postaci posiłków, w tym w ramach programu	OSP	Liczba dzieci i młodzieży korzystających z programu.

1.4	„Posiłek w szkole i w domu”. Udzielanie wsparcia uczniom w ramach stypendiów szkolnych.	UM, CUW	Liczba osób, którym udzielono stypendium.
1.5	Udzielanie wsparcia w ramach ustawy „Za Życiem”.	OPS	Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie.
1.6	Wydawanie rodzinom wielodzietnym „Kart Dużej Rodziny”.	OPS	Liczba wydanych Kart i osób w posiadaniu Karty Dużej Rodziny.
1.7	Zapewnienie dostępu do poradnictwa rodzinnego: psychologicznego, prawnego, pedagogicznego w zakresie uzależnień, terapii indywidualnej, terapii grupowej, terapii rodzinnej dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	OPS, PCPR, PPP, GKRPA, placówki oświatowe	Liczba osób korzystających z poradnictwa. Liczba udzielonych porad.
1.8	Udzielanie pomocy w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych.	OPS	Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem.
1.9	Zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych w Gminie, w tym świadczonych w ramach wsparcia Asystenta Osobistego Osoby Niepełnosprawnej lub opiekuna w ramach opieki wytchnieniowej.	OPS, UM, NGO, PCPR	Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych. Liczba Asystentów świadczących wsparcie i osób objętych ich pracą.
1.10	Utworzenie placówki wsparcia dziennego dla osób z niepełnosprawnością.	OPS, UM, NGO, PCPR	Liczba osób korzystających z placówki.
1.11	Udzielanie poradnictwa i prowadzenie pracy socjalnej przez pracowników OPS.	OPS	Liczba rodzin objętych pracą socjalną.
1.12	Współorganizowanie wypoczynku zimowego	placówki oświatowe, OPS, GKRPA, BK, PCPR, PPP, NGO	Liczba osób korzystających z wypoczynku

	i letniego dla dzieci i młodzieży.		zimowego i letniego.
1.13	Obejmowanie rodzin procedurą „Niebieskie Karty” w przypadku wystąpienia przemocy w rodzinie.	ZI, GKRPA, KP, OPS, placówki oświatowe	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”. Liczba zakończonych procedur.
1.14	Udzielanie schronienia osobom doznającym przemocy w rodzinie.	OPS, PCPR	Liczba kobiet/mężczyzn/dzieci, którym udzielono schronienia na skutek wystąpienia przemocy w rodzinie.

Cel operacyjny nr 2

Wzmocnienie integracji rodzin oraz dzieci i młodzieży w lokalnym środowisku, a także kreowanie warunków do rozwoju psychospołecznego mieszkańców, w tym wzmocniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej rodziców.

Lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
2.1	Zapewnienie rodzinom wsparcia asystenta rodziny.	OPS	Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny.
2.2	Promowanie i wspieranie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.	OPS, UM, placówki oświatowe	Liczba zrealizowanych działań. Liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem.
2.3	Popularyzacja działalności rodzin wspierających oraz zachęcanie rodzin zamieszkujących Gminę do pełnienia tej roli.	OPS, PCPR	Liczba rodzin objętych wsparciem. Liczba funkcjonujących rodzin wspierających.
2.4	Organizacja wypoczynku letniego i zimowego z programem profilaktycznym (alkohol, substancje psychoaktywne, przemoc) dla dzieci i młodzieży.	GKRPA, placówki oświatowe	Liczba dzieci korzystających z wypoczynku z programem profilaktycznym.
2.5	Cykliczne organizowanie lokalnej półkolonii profilaktycznej (uwzględniającej seanse filmowe, gry terenowe, itp.) dla dzieci i młodzieży szkolnej.	GKRPA, BK, placówki oświatowe	Liczba wydarzeń zorganizowanych w ramach półkolonii. Liczba osób objętych oddziaływaniem.

2.6	Poszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży.	Placówki oświatowe, GKRPA, UM, NGO	Liczba dzieci korzystających z zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych. Liczba dostępnych zajęć.
2.7	Realizacja w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez KCPU, ORE, IPiN związanych z tematyką uzależnień od substancji oraz zjawiskiem przemocy.	Placówki oświatowe, GKRPA, ZI, UM, OPS, KP, podmioty zewnętrzne	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktycznych.
2.9	Realizacja warsztatów/programów rozwijających umiejętności psychospołeczne dzieci i młodzieży.	Placówki oświatowe, GKRPA, OPS, NGO	Liczba przeprowadzonych warsztatów/programów. Liczba uczestników.
2.10	Współorganizowanie dla rodzin warsztatów w zakresie wzmocnienia kompetencji wychowawczych oraz właściwego wypełniania ról rodzicielskich.	Placówki oświatowe, GKRPA, OPS, NGO	Liczba uczestników warsztatów. Liczba zorganizowanych warsztatów.
2.11	Popularyzowanie projektów/warsztatów w zakresie wzmocnienia integracji rodzin wśród mieszkańców Gminy.	OPS, UM	Liczba rodzin objętych działaniami/ projektami w zakresie wsparcia rodzin.
2.12	Współorganizowanie wydarzeń/impresz integrujących rodziny oraz promujących zdrowy tryb życia.	Placówki oświatowe, UM, OPS, NGO	Liczba zorganizowanych wydarzeń. Liczba uczestników wydarzeń.
2.13	Zwiększanie dostępności do placówek opieki nad dziećmi do lat 3.	Placówki oświatowe, UM	Liczba miejsc w żłobku. Liczba dzieci oczekujących na miejsce w żłobku.
2.14	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwój świetlic wiejskich i zwiększenie oferty BK.	Placówki oświatowe, BK, OPS, UM, NGO	Liczba podjętych działań.
2.15	Utworzenie w mieście Howa świetlicy dla dzieci i młodzieży o charakterze socjoterapeutycznym.	UM, OPS, GKRPA	Liczba dzieci korzystających ze świetlicy.

2.16	Udzielanie informacji o instytucjach świadczących pomoc na rzecz rodziny, informowanie o możliwościach i perspektywach poprawy swojej sytuacji.	Placówki oświatowe, GKRPA, ZI, OPS, UM	Liczba rozpowszechnionych informacji.
------	---	--	---------------------------------------

Cel operacyjny nr 3

Rozwinięcie zasobów instytucjonalnych funkcjonujących w ramach lokalnego systemu wspierania rodziny, a także kompetencji zawodowych osób świadczących profesjonalną pomoc rodzinom przeżywającym trudności w życiu codziennym.

Lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
3.1	Organizowanie szkoleń/warsztatów rozwijających kompetencje zawodowe pracowników instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny.	OPS, GKRPA, ZI, ROPS, PCPR	Liczba zorganizowanych szkoleń/warsztatów. Liczba osób biorących udział w szkoleniach/warsztatach.
3.2	Organizowanie superwizji i wizyt studyjnych dla asystentów rodziny i pracowników socjalnych w celu poprawy skuteczności ich pracy.	OPS, PCPR, ROPS	Liczba zorganizowanych superwizji/wizyt studyjnych. Liczba osób biorących udział w superwizjach/wizytach studyjnych.
3.3	Systematyczne organizowanie spotkań i warsztatów wspierających z psychologiem w celu wzmocnienia ich satysfakcji z pracy i przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu.	OPS, PCPR, ROPS	Liczba zorganizowanych spotkań/warsztatów. liczba osób biorących udział w spotkaniach/warsztatach.
3.4	Stworzenie warunków do zawiązywania się grup wsparcia, np. rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.	OPS, UM	Liczba osób uczęszczających na spotkania grupy.

3.5	Rozwijanie działalności placówek wsparcia dziennego (świetlic).	OPS, UM, PCPR, GKRPA, BK, PWD, NGO	Liczba funkcjonujących w Gminie placówek wsparcia dziennego. Liczba dzieci uczęszczających na zajęcia.
3.6	Wspieranie organizacyjne i administracyjne organizacji pozarządowych prowadzących działalność w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin umożliwiające rozszerzenie i intensyfikację działań tych podmiotów.	OPS, UM, NGO	Liczba organizacji pozarządowych prowadzących działalność w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnościami.
3.7	Inicjowanie działań w celu utworzenia mieszkania chronionego/wspomagane /interwencyjnego.	OPS, UM, PCPR, ROPS	Liczba mieszkań. Liczba osób korzystających z mieszkań.
3.8	Rozwijanie mieszkaniowych zasobów Gminy oraz udostępnianie ich w szczególności rodzinom niepełnym, wielodzietnym oraz zmagającym się z problem przemocy/uzależnień.	UM, OPS	Liczba zasobów mieszkaniowych w posiadaniu Gminy. Liczba rodzin/osób korzystających z zasobów mieszkaniowych Gminy.

Cel operacyjny nr 4

Zapewnienie bezpieczeństwa rodzin, dzieci i młodzieży a także umożliwienie powrotu dzieciom przebywającym w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.

Lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
4.1	Podjęcie współpracy z podmiotami działającymi na rzecz powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.	OPS, PCPR, ROPS	Liczba dzieci powracających do rodzin naturalnych. Liczba spotkań zespołów ds. oceny sytuacji dziecka.
4.2	Popularyzowanie i współorganizowanie wydarzeń na rzecz promocji rodzicielstwa zastępczego.	OPS, UM, PCPR	Liczba odbiorców działań/uczestników wydarzeń.
4.3	Zapewnienie wsparcia dla rodzin, którym ograniczono władzę rodzicielską.	OPS	Liczba udzielonych porad dla rodzin.

4.4	Prowadzenie pracy z rodziną naturalną w celu powrotu dziecka z pieczy zastępczej.	OPS	Liczba rodzin, z których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej, objętych wsparciem asystenta rodziny. Liczba dzieci, które powróciły do rodziny naturalnej.
-----	---	-----	---

ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Gminnego Programu Wspierania Rodziny na terenie Gminy Łowa są mieszkańcy Gminy – przede wszystkim rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Program kierowany jest również do przedstawicieli instytucji i służb pracujących na rzecz dzieci i młodzieży.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Zadania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na terenie Gminy Łowa na lata 2022-2024 finansowane będą z następujących źródeł:

- ze środków własnych Gminy,
- ze środków finansowych z funduszy zewnętrznych, w tym rządowych, pozarządowych, programów celowych i funduszy unijnych.

HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU

Na podstawie określonych celów Programu w poprzednim rozdziale, w poniższej tabeli znajdują się wytyczone ramy czasowe realizacji zadań, które mają pomóc osiągnąć wyznaczone cele.

zadanie	rok		
	2022	2023	2024
Świadczenie wsparcia finansowego i rzeczowego rodzinom w trudnej sytuacji życiowej.	X	X	X
Realizacja Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa.	X	X	X
Zapewnienie dzieciom i młodzieży pomocy w postaci posiłków, w tym w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”.	X	X	X
Udzielanie wsparcia uczniom w ramach stypendiów szkolnych.	X	X	X
Udzielanie wsparcia w ramach ustawy „Za Życiem”.	X	X	X
Wydawanie rodzinom wielodzietnym „Kart Dużej Rodziny”.	X	X	X
Zapewnienie dostępu do poradnictwa rodzinnego: psychologicznego, prawnego, pedagogicznego w zakresie uzależnień, terapii indywidualnej, terapii grupowej, terapii rodzinnej dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	X	X	X
Udzielanie pomocy w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych.	X	X	X
Zapewnienie wsparcia dla osób starszych i z niepełnosprawnościami, podnoszących ich aktywizację społeczną, zawodową, oraz edukacyjną.	X	X	X
Kierowanie osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu do Domu Pomocy Społecznej.	X	X	X
Zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych w Gminie, w tym świadczonych w ramach wsparcia Asystenta Osobistego Osoby Niepełnosprawnej lub opiekuna w ramach opieki wytchnieniowej.	X	X	X
Utworzenie placówki wsparcia dziennego dla osób z niepełnosprawnością.	X	X	X
Zwiększenie liczby rodzinnych domów pomocy oraz jakości życia ich mieszkańców.	X	X	X
Udzielanie poradnictwa i prowadzenie pracy socjalnej przez pracowników OPS.	X	X	X
Współorganizowanie wypoczynku zimowego i letniego dla dzieci i młodzieży.	X	X	X
Obejmowanie rodzin procedurą „Niebieskie Karty” w przypadku wystąpienia przemocy w rodzinie.	X	X	X
Udzielanie schronienia osobom doznającym przemocy w rodzinie.	X	X	X
Zapewnienie rodzinom wsparcia asystenta rodziny.	X	X	X
Promowanie i wspieranie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.	X	X	X
Popularyzacja działalności rodzin wspierających oraz zachęcanie rodzin zamieszkujących Gminę do pełnienia tej roli.	X		X
Organizacja wypoczynku letniego i zimowego z programem profilaktycznym (alkohol, substancje psychoaktywne, przemoc) dla dzieci i młodzieży.	X	X	X
Cykliczne organizowanie lokalnej półkolonii profilaktycznej (uwzględniającej seanse filmowe, gry terenowe, itp.) dla dzieci i młodzieży szkolnej.	X	X	X
Poszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży.		X	X

Program Wspierania Rodziny na terenie Gminy Łowa na lata 2022-2024

Realizacja w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez KCPU, ORE, IPIŃ związanych z tematyką uzależnień od substancji oraz zjawiskiem przemocy.	X		X
Realizacja warsztatów/ programów rozwijających umiejętności psychospołeczne dzieci i młodzieży.	X	X	X
Współorganizowanie dla rodzin warsztatów w zakresie wzmacniania kompetencji wychowawczych oraz właściwego wypełniania ról rodzicielskich.		X	X
Popularyzowanie projektów/warsztatów w zakresie wzmacniania integracji rodzin wśród mieszkańców Gminy.	X	X	X
Współorganizowanie wydarzeń/impresz integrujących rodziny oraz promujących zdrowy tryb życia.	X	X	X
Zwiększanie dostępności do placówek opieki nad dziećmi do lat 3.	X	X	X
Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwój świetlic wiejskich i zwiększenie oferty BK.	X	X	X
Utworzenie w mieście Łowa świetlicy dla dzieci i młodzieży o charakterze socjoterapeutycznym.	X	X	X
Udzielanie informacji o instytucjach świadczących pomoc na rzecz rodziny, informowanie o możliwościach i perspektywach poprawy swojej sytuacji.	X	X	X
Organizowanie szkoleń/warsztatów rozwijających kompetencje zawodowe pracowników instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny.		X	
Organizowanie superwizji i wizyt studyjnych dla asystentów rodziny i pracowników socjalnych w celu poprawy skuteczności ich pracy.	X		X
Systematyczne organizowanie spotkań i warsztatów wspierających z psychologiem w celu wzmocnienia ich satysfakcji z pracy i przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu.	X	X	X
Stworzenie warunków do zawiązywania się grup wsparcia, np. rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.	X	X	X
Rozwijanie działalności placówek wsparcia dziennego (świetlic).	X	X	X
Wspieranie organizacyjne i administracyjne organizacji pozarządowych prowadzących działalność w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin umożliwiające rozszerzenie i intensyfikację działań tych podmiotów.	X	X	X
Inicjowanie działań w celu utworzenia mieszkania chronionego/ wspomaganego/interwencyjnego.	X	X	X
Rozwijanie mieszkaniowych zasobów Gminy oraz udostępnianie ich w szczególności rodzinom niepełnym, wielodzietnym oraz zmagającym się z problemem przemocy/uzależnień.	X	X	X
Stałe monitorowanie i systematyczna ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.	X	X	X
Podejmowanie współpracy z podmiotami działającymi na rzecz powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.	X	X	X
Popularyzowanie i współorganizowanie wydarzeń na rzecz promocji rodzicielstwa zastępczego.	X	X	X
Zapewnienie wsparcia dla rodzin, którym ograniczono władzę rodzicielską.	X	X	X
Prowadzenie pracy z rodziną naturalną w celu powrotu dziecka z pieczy zastępczej.	X	X	X

MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Ewaluacja – jej celem jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Wyniki ewaluacji okresowej służą również ewentualnym modyfikacjom dokumentów programowych, a dostarczone za jej sprawą informacje powinny być wykorzystane przy przygotowaniu programu w następnym okresie programowania.

Cele badawcze ewaluacji Programu Wspierania Rodziny powinny opierać się na:

- ocenie procesu realizacji działań i osiągniętych efektów Programu,
- ocenie wdrażania i zarządzania Programem, w tym współpracy interdyscyplinarnej,
- opracowaniu rekomendacji do stworzenia kontynuacji Programu.

W ramach ewaluacji należy przyjąć zasadę triangulacji technik badawczych poprzez zróżnicowane metody pomiaru, tj.:

- analizę dokumentów,
- badanie ankietowe adresatów Programu,
- badanie poprzez zogniskowany wywiad grupowy realizatorów Programu.

Przyjęte kryteria ewaluacji Programu to:

- a) **Kryterium skuteczności** (plan a wykonanie) – rozumiane jako stopień realizacji zaplanowanych celów i efektów Programu. Ocena pod kątem kryterium skuteczności skupi się głównie na ocenie wdrożenia działań w stosunku do założonego planu i osiągnięcia wskaźników/rezultatów.
- b) **Kryterium efektywności** – ocena sprawności wdrażania i prawidłowości zarządzania Programem, w tym pod kątem zgodności z harmonogramem, ewentualnych trudności w jego realizacji, przepływu informacji między realizatorami.
- c) **Kryterium użyteczności** – ocena dopasowania założeń Programu do rzeczywistych potrzeb jego odbiorców i realizatorów.
- d) **Kryterium trafności** – rozumiane jako stopień, w jakim zaplanowane cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom.

Do skutecznego pomiaru rezultatów realizowanych działań należy zastosować kartę oceny, która znajduje się poniżej.

KARTA OCENY

Nr zadania:.....

Tytuł:.....

Realizator:.....

ogólne	CELE szczegółowe	DZIAŁANIA		REZULTATY				Uwagi
		zaplanowane	zrealizowane	twarde		miękkie		
				założone	osiągnięte	założone	osiągnięte	Dodatkowe (wartość dodatnia)

1. DOŚWIADCZENIE REALIZATORA PROGRAMU

1.1. Dotychczas realizowane programy profilaktyczne:

.....

2. ADEKWATNOŚĆ

2.1. Grupa docelowa (do kogo skierowany był projekt?):

.....

2.2. Potrzeby beneficjentów (czy i w jaki sposób je badano?)

.....

3. UŻYTECZNOŚĆ (na podstawie informacji zawartych w sprawozdaniu)

3.1. Co może wskazywać na dużą przydatność rezultatów dla beneficjentów?

.....

3.2. Co może wskazywać na małą przydatność rezultatów dla beneficjentów?

.....

4. SKUTECZNOŚĆ

4.1. Stosunek ilości działań założonych do osiągniętych:

.....

4.1.1. Ilość działań zrealizowanych częściowo

.....

4.2. Stosunek ilości rezultatów założonych do osiągniętych:

.....

4.2.1. Ilość rezultatów osiągniętych częściowo

.....

5. EFEKTYWNOŚĆ (na podstawie informacji zawartych w sprawozdaniu)

5.1. Czynniki ułatwiające osiągnięcie rezultatów:

.....

5.2. Czynniki utrudniające osiągnięcie rezultatów:

.....
6. TRWAŁOŚĆ REZULTATÓW (na podstawie informacji zawartych w sprawozdaniu)

6.1. Czynniki, które mogą ją zwiększać:

.....
6.2. Czynniki, które mogą ją zmniejszać:

.....
Monitoring realizacji Programu Wspierania Rodziny na terenie Gminy Łowa na lata 2022-2024 będzie opierał się przede wszystkim na gromadzeniu i analizowaniu danych będących w posiadaniu Ośrodka Pomocy Społecznej jako koordynatora Programu i jednocześnie instytucji wiodącej przy jego realizacji. Dodatkowo pozyskiwane będą informacje od innych instytucji i podmiotów w zakresie wskazanym w Programie. Działania wyznaczone do realizacji będą obszarami podlegającymi monitorowaniu. Rezultatem monitoringu będą sprawozdania roczne, o których mowa w art. 179 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

BIBLIOGRAFIA

1. <https://bdl.stat.gov.pl/>
2. <https://google.com/>
3. Cudak S., Wybrane cechy współczesnego modelu życia małżeńskiego i rodzinnego, [w:] *Pedagogika rodziny*, red. S. Cudak, Kielce, 2007.
4. Kawula S, Brągiel J, Janke A., *Pedagogika rodziny*, Toruń, 1999.
5. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok.
6. Raport o stanie Gminy za 2018, 2019 i 2020 rok.
7. Sprawozdanie z działalności OPS w Łowej za 2018, 2019 i 2020 rok.
8. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok.
9. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2020 poz. 821 z późn. zm.).
10. Żebrowski J., *Współczesne przeobrażenia w funkcjonowaniu rodziny polskiej*, [w:] *Rodzina polska na przełomie wieków. Przeobrażenia, zagrożenia, patologie*, red. J. Żebrowski, Gdańsk, 2001.

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie gminy Łowa na mapie powiatu żagańskiego	7
--	---

SPIS TABEL

Tabela 1. Podział zadań i kompetencji pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej	5
Tabela 2. Przyrost naturalny w gminie Łowa na przestrzeni lat 2018-2020	8
Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w gminie Łowa w latach 2018-2020	9
Tabela 4. Udział bezrobotnych mieszkańców gminy Łowa zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w latach 2018-2020 (stan na koniec grudnia)	11
Tabela 5. Powody udzielania świadczeń w latach 2018-2020	16
Tabela 6. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w formie świadczeń w 2020 roku	17
Tabela 7. Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego oraz kwota świadczeń w latach 2018-2020	18
Tabela 8. Odpłatność Gminy za pobyt dzieci w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2018-2020 (w złotych)	19
Tabela 9. Dane dotyczące asystentury rodziny na przestrzeni lat 2018-2020	19
Tabela 10. Liczba osób, którym przyznano zasiłek celowy w ramach programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2018-2020	20

Tabela 11. Liczba dzieci korzystających z posiłku w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” i kwota świadczeń w latach 2018-2020.....	20
Tabela 12. Liczba osób objętych wsparciem w ramach POPŻ na lata 2014-2020 w Gminie w latach 2018-2020	21
Tabela 13. Liczba uczniów pobierających stypendium szkolne w 2018 i 2020 roku.....	21
Tabela 14. Liczba przyznanych świadczeń „Dobry start” oraz ich kwota w latach 2018-2020.....	22
Tabela 15. Liczba przyznanych świadczeń „Za życiem” oraz ich kwota w latach 2018-2020	22
Tabela 16. Dane statystyczne dotyczące Karty Dużej Rodziny w Gminie w latach 2018-2020.....	23
Tabela 17. Dane statystyczne dotyczące świadczenia wychowawczego 500+ na przestrzeni lat 2018-2020	23
Tabela 18. Liczba dzieci korzystających z wypoczynku letniego w latach 2018-2020....	24
Tabela 19. Liczba osób, którym udzielono schronienia oraz kwota świadczenia w latach 2018-2020 w Gminie	26
Tabela 20. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych w latach 2018-2020.....	27
Tabela 21. Dane statystyczne dotyczące osób i rodzin dotkniętych przemocą korzystających ze wsparcia w latach 2018-2020	29
Tabela 22. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łowej wobec osób uzależnionych w latach 2018-2020.....	31

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Łowa w latach 2018-2020	8
Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Łowa na przestrzeni lat 2018-2020	8
Wykres 3. Liczba osób bezrobotnych w podziale na płeć w gminie Łowa w latach 2018-2020.....	10
Wykres 4. Liczba osób bezrobotnych w podziale na miejsce zamieszkania w gminie Łowa w latach 2018-2020.....	11
Wykres 5. Liczba osób pracujących w gminie Łowa w latach 2018-2020.....	12
Wykres 6. Ludność gminy Łowa według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2020 roku	14
Wykres 7. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Łowa w latach 2018-2020.....	16
Wykres 8. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka w latach 2018-2020	17
Wykres 9. Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych i energetycznych w Gminie w latach 2018-2020 (liczba rodzin)	25

Wykres 10. Liczba osób korzystających z pomocy OPS w Łowej z powodu bezdomności w latach 2018-2020.....	25
Wykres 11. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie w latach 2018-2020.....	26
Wykres 12. Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2018-2020.....	27
Wykres 13. Dane statystyczne dotyczące zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2018-2020	28
Wykres 14. Liczba osób doznających przemocy oraz stosujących przemoc, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym w latach 2018-2020	29
Wykres 15. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu i narkomanii w gminie Łowa na przestrzeni lat 2018-2020	31
Wykres 16. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjno-Konsultacyjnym z problemem alkoholowym i ich rodzin w latach 2018-2020	32

Uzasadnienie

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 w Gminie Iłowa opracowano w oparciu o art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 821z późn.zm.) w myśl, którego gmina zobowiązana jest do tworzenia gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną. Program służy wspieraniu rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Niniejszy Program jest kontynuacją programu wspierania rodziny realizowanego w Gminie Iłowa w latach poprzednich.

- a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
- b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
- c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.